

ÜNAK2023 SEMPOZYUMU
28-29 Eylül 2023, Aydın

YENİ YÜZYILDA GELECEĞİN KÜTÜPHANELERİ ÖZET BİLDİRİ KİTABI

Editörler
Esmâ Aytürk
Gözde Öztürk

Ankara
2024

ÜNAK 2023 SEMPOZYUMU ÖZET BİLDİRİ KİTABI

" Yeni Yüzyılda Geleceğin Kütüphaneleri "

Genel Yayın Yönetmeni/Editor in Chief

Mehmet Fatih KUMSEL

Editörler/Editors

Esmâ AYTÜRK

Gözde ÖZTÜRK

Tasarım/Desing

Mehmet Fatih KUMSEL

E-ISBN

978-605-66349-6-3

Kategori/Category

Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı

Lisans Türü | OA License: CC BY 4.0

Erişim | Access: unak.org.tr

Copyright 2024

*This book is published under a CC BY license, which means that you can copy, redistribute, remix, transform, and build upon the content for any purpose, even commercially, as long as you give appropriate credit, provide a link to the license, indicate if changes were made, and do not impose additional terms or conditions on others that prohibit them from exercising the rights granted by that license, including any effective technological measures.

Destekleyen Kurumlar

2023 SEMPOZYUM PROGRAMI

28 EYLÜL 2023

09.00-09.30

Kayıt

İstiklal Marşı, Saygı Duruşu ve Açılış Konuşmaları

M. Fatih Kumsel

ÜNAK Başkanı

09.30-10.00

Öğr. Gör. Gül Bozkurt

Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Bülent Kent

Rektör, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

DAVETLİ KONUŞMACI

10.00-10.30

Prof. Dr. Nevzat Özel

Ankara Üniversitesi

“Dijital ve Kültürel Dönüşüm Çağında Öğrenmeyi ve İş Birliğini Yeniden Düşünmek”

10.30-10.45

Dr. Ali Kavak

Samsun Üniversitesi

“Bilgi Depolarından Topluluk Merkezlerine:

Kütüphanelerin Dönüşümü ve Toplum Odaklı Yenilikler”

10.45-11.00

Kahve Arası

11.00-11.20

Sultan Süleyman Ökten

EBSCO

“Yayın Çıktılarına Katkısı Bakımından “Oku ve Yayımla” Anlaşmalarının Önemi ve EBSCO’nun İş Birlikleri”

- 11.20-11.35** **Öğr. Gör. Alper Odabaşoğlu**
İzmir Bakırçay Üniversitesi
(Çevrim içi) **“Üniversite Kütüphanelerinin Yetkinlikleri ve Gelecekteki Roller”**
- 11.35-11.55** **Ferda Warnecke, Hacer Çimen**
F. DELBANCO
“Media Group Stein ile Daha Güçlüyüz!!!”
- 11.55-12.10** **Doç. Dr. Celal Öney**
Muş Alparslan Üniversitesi
“Substack Blog Sisteminin Medya Okuryazarlığına Getirdiği Yeni Perspektifler”
- 12.10-12.30** **Duygu Paçalı**
WILEY
“Kütüphanecilik ve yayıncılıkta yeni trendler: Açık Araştırma ve Yapay Zeka”
- 12.30-13.30** **Yemek Molası**
- 13.30-14.30** **Panel I – Cumhuriyetimizin 2. Yüzyılında Üniversite ve Araştırma Kütüphanelerinin ve Kütüphanecilerin Dönüşümü**
Panelistler
Dr. Ebru Kaya
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Berrin Balkaş Yılmaz
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Sezin Romi
Salt Araştırma
Göknur Arslan
İstanbul Teknik Üniversitesi

- 14.30-14.50 Kahve Arası**
- Öğr. Gör. Dr. Orhan Alav**
Süleyman Demirel Üniversitesi
14.50-15.05 “Yeni Nesil Bilgi Merkezlerinin Yönetişim Perspektifleri: Etkilendiği Yapı ve Ekosistemler”
- Derya Alptekin**
ELSEVIER
15.05-15.25 “E-kitap İçerik Seçimi”
- Öğr. Gör. Sinan Güneş**
Kırıkkale Üniversitesi
15.25-15.40 “Gelişen Teknolojide Gelecek Kütüphaneler: Yapay Zekâ, Akıllı ve Robotik Uygulamalar”
- Çiğdem Özbağ Ören**
INFORMASCOPE
15.40-16.00 “Temsilcilikten Inovatif Projelere: Informascope”
- Elif Öztop, Cem Çağatay Akgün**
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
16.00-16.15 “İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi’nde Dijitalleştirme Çalışmaları: Hüseyin Cöntürk Koleksiyonu Örneği”
- Esen Dağdelen**
CLARIVATE
16.15-16.35 “Tezlerinizin Tüm Dünyada Görünürlüğünü Nasıl Arttırabilirsiniz ?”

29 EYLÜL 2023

DAVETLİ KONUŞMACI

09.00-09.30	Cem Özel
Sabancı Üniversitesi
“Bilgi Profesyonelleri İçin Geleceğe Dayanıklı Yaklaşımlar”
09.30-09.45	Serap Fidancı, Esmâ Bağcı
Kadınhanı İlçe Halk Kütüphanesi, Doğanhisar İlçe Halk Kütüphanesi
“Kırsal Kütüphaneler Ağı: Türkiye”
09.45-10.00	Öğr. Gör. Gül Bozkurt
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
“Akademik Kütüphane Konsorsiyumlarında Yeni Eğilimler: Türkiye’deki Durum”
10.00-10.15	Doç. Dr. Burcu Umut Zan
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Neslihan Aka
Elazığ Fırat Üniversitesi
“Sanat Kütüphaneleri ve Sanat Kütüphaneciliği bağlamında IFLA “Art Libraries Section” ve ALA “Art Libraries Society of North America (ARLIS/NA)”
10.15-10.40	Kahve Arası
10.40-11.00	Murat Doğan
GEMİNİ “Koha: Kütüphanelerde Açık Kaynaklı Bir Otomasyon Çözümü”

- 11.00-11.15** **Oğuz Kuru**
Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi
“Halk Kütüphanesi Hizmetlerine Farklı Bir Bakış: Kütüphanede Etkinlikler Var”
- 11.15-11.35** **Mine Tonta**
EMERALD
“EMERALD’dan Yeni Hizmetler”
- 11.35-11.50** **Kübra Ardic**
Bitlis Adilcevaz İlçe Halk Kütüphanesi
“Değişen Kütüphanecilik Hizmetleri: Etkinlik Kültürünün Yaygınlaştırılmasına Yönelik Adımlar”
- 11.50-12.10** **Sena Beygirci**
Piri Keşif Aracı
“Piri Keşif Aracı ile Kişiselleştirilmiş Araştırma Hizmetleri”
- 12.10-12.25** **Evrin Doğa Canoğlu**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
“Yeni Nesil Kullanıcı Grubu Z Kuşağı ve Üçüncü Mekân Olarak Üniversite Kütüphaneleri”
- 12.25-14.15** **Öğle Arası**
- 14.15-14.30** **Yıldız Akgül**
İstanbul Ataşehir Bilim ve Sanat Merkezi
“Kişisel Gelişim Alanı Olarak Kütüphaneler Üzerine Bir İnceleme”
- 14.30-14.45** **İdil Ayhan**
Niğde İl Halk Kütüphanesi
“Kütüphanelerin Kapsayıcı Hizmetler Modeli: Çadirkent Kütüphaneler”

14.45-15.00
Çevrimiçi

Selma Yıldırım Atcı
Kahramanmaraş Karacaoğlan İl Halk Kütüphanesi
**“Sosyal Medyada Kütüphaneciler Neden Yer Almalı ?
Bookstagram-Booktube Mu /Librarystagram-
Librarytube Mu?”**

15.00-15.15

Kahve Arası

LibraryFest Oturumu
**Panel II – Geleceğin Kütüphanecileri, Kütüphanelerin
Geleceğini Konuşuyor**
Oturum Başkanı

Selim Başaran
BBYON Topluluğu-İstanbul Üniversitesi

Panelistler

Seda Bulut
Bilgi Topluluğu-Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Gülcan Şirin Erkurt
Bilgibilim Topluluğu-İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Leman Eryılmaz
Yaşam Boyu Öğrenme Topluluğu-Çankırı Karatekin
Üniversitesi

15.15-16.35

Hilal Gezer
TKD Kampüs İstanbul

Semih Kandıç
Bilgi Bilimi Topluluğu-İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Sümeyye Kaplan
Medeniyet Bilgi Topluluğu-İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Mümin Barış Korkmaz
Bilgi Yönetimi Kulübü-Marmara Üniversitesi

Mehmet Turan
Bilgi Kulübü-Atatürk Üniversitesi

Sinem Toy
Bilgi Topluluğu-Kastamonu Üniversitesi

KAPANIŞ

KURULLAR VE KOMİTELER

Sempozyum Düzenleme Komitesi

Mehmet Fatih KUMSEL, ÜNAK

Ömer ORHAN, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu / ÜNAK

H. Murat YÜCEL, Türk Tarih Kurumu / ÜNAK

Kübra ZAYİM GEDİK, Bezmialem Vakıf Üniversitesi / ÜNAK

Rumeysa ÇÖLDEN AKGÜL, Mirakıl / ÜNAK

Sefa BAYRAKTAR, Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi/ ÜNAK

Esma AYTÜRK, Bilkent Üniversitesi / ÜNAK

Yerel Komite

Öğr. Gör. Gül BOZKURT, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Öğr. Gör. Altan ÇOLAKKOL, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Öğr. Gör. Cevher ATİGAN, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Öğr. Gör. Sema ÜRETEN, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Pınar UĞURLU, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Hakan TARAMAN, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Hacı Serkan ATLIHAN, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

İçindekiler

Üniversite Ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) Hakkında .	3
Adnan Menderes Üniversitesi Hakkında.....	5
Editörlerden.....	6
Sempozyum Hakkında	7
ÜNAK 2023 Açılış Konuşmaları.....	9
Bilgi Profesyonelleri İçin Geleceğe Dayanıklı Yaklaşımlar	13
Bilgi Depolarından Topluluk Merkezlerine: Kütüphanelerin Dönüşümü Ve Toplum Odaklı Yenilikler	30
Üniversite Kütüphanecilerinin Yetkinlikleri Ve Gelecekteki Rollerini ...	32
Substack Blog Sisteminin Medya Okuryazarlığına Getirdiği Yeni Perspektifler	34
Yeni Nesil Bilgi Merkezlerinin Yönetişim Perspektifleri: Etkilendiği Yapı Ve Ekosistemler	36
Gelişen Teknolojide Gelecek Kütüphaneler: Yapay Zekâ, Akıllı Ve Robotik Uygulamalar	37
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi’nde Dijitalleştirme Çalışmaları: Hüseyin Cöntürk Koleksiyonu Örneği.....	39
Kırsal Kütüphaneler Ağı Türkiye.....	41
Akademik Kütüphane Konsorsiyumlarında Yeni Eğilimler: Türkiye’deki Durum.....	43
Sanat Kütüphaneleri Ve Sanat Kütüphaneciliği Bağlamında IFLA “Art Libraries Section” Ve ALA “Art Libraries Society Of North America” (ARLIS/NA).....	45
Halk Kütüphanesi Hizmetlerine Farklı Bir Bakış: Kütüphanede Etkinlikler Var.....	47

Değişen Kütüphanecilik Hizmetleri: Etkinlik Kültürünün Yaygınlaştırılmasına Yönelik Adımlar	49
Kişisel Gelişim Alanı Olarak Kütüphaneler Üzerine Bir İnceleme	51
Kütüphanelerin Kapsayıcı Hizmetler Modeli: Çadır Kent Kütüphaneler	53
Sosyal Medyada Kütüphaneciler Neden Yer Almalı? Bookstagram-Booktube Mu/Librarystagram-Librarytube Mu?	55
Poster Çalışması 1: Bilgi Merkezlerinde Zenginleştirilmiş Gerçeklik..	58
Poster Çalışması 2: Yeni Yüzyılda Halk Kütüphanelerinde Nesnelerin İnterneti (İot)	59
Poster Çalışması 3: Yakın Geleceğin Çocuk Kütüphaneleri Hizmetleri Ve Çocuk Gelişimindeki Rolü	60
Poster Çalışması 4: Erişilebilirlik Ve Kütüphane Kullanıcı Deneyimini Geliştirmek İçin Yeni Yaklaşımlar	61
Poster Çalışması 5: Yeni Yüzyılda Kütüphanelerin Geleceği: Yapay Zekâ.....	62

ÜNİVERSİTE VE ARAŞTIRMA KÜTÜPHANECİLERİ DERNEĞİ (ÜNAK) HAKKINDA

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği, bilgi ve belge yönetimi alanında yapılan araştırma, çalışma ve gelişmeleri izlemek, bu alanda verilen hizmetlerin niteliğinin çağdaş boyutlarda geliştirilmesine yardımcı olmak, sorunları irdeleyerek çözüm önerileri geliştirmek, bu alanda çalışan bireylerin mesleki gelişimlerine katkı sağlamak ve Türkiye'nin toplumsal ve kültürel gelişimini desteklemek amacıyla özellikle üniversite ve araştırma kütüphaneleri, dokümantasyon ve enformasyon merkezleri ve özel kütüphanelere yönelik olarak 14 kurucu üyenin hazırlamış olduğu tüzük ve resmi başvurular sonucu 9 Ağustos 1991 tarihinde 06 39 009 dernek numarası ile Ankara'da kurulmuştur. Kısa adı "ÜNAK" olarak belirlenmiş ve tescil edilmiş, 27 Eylül 1992'de ilk genel kurulu gerçekleştirilmiştir.

Derneğin kuruluşundan bu yana gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, yayınlanan faaliyet raporları ve tüm çalışmalarla ÜNAK, Türkiye'de kütüphanecilik ve bilgi bilimi alanındaki gelişmelerin ve sorunların geniş kitlelere duyurulmasında önemli bir rol ve görev üstlenmiştir. Dernek bünyesinde oluşturulan çalışma grupları ile meslekte uzmanlaşma gerektiren konularda meslektaşların bir arada bulunabilecekleri bir platform oluşturulmaya çalışılmaktadır. Dernek bünyesinde, Tıp ve Sağlık Bilimleri Platformu, Hukuk Kütüphanecileri Platformu, Kütüphane Verileri Çalışma Grubu, Sürdürülebilir Kütüphaneler Çalışma Grubu ve RDA Çalışma Grubu halen faaliyet göstermektedir. 2023 yılında ise "Bibliyometri ve Atıf İndeksleri Çalışma Grubu" kurulmuştur ve çalışmalarını sürdürmektedir.

Dernek, 2000 yılından bu yana Bilgi Dünyası adlı hakemli akademik mesleki bir dergi yayınlamaktadır.

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ HAKKINDA

[Adnan Menderes Üniversitesi](#) 03.07.1992 tarihli 3837 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin değiştirilerek kabulüne dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca 1992 yılında kurulmuştur.

Üniversitenin kuruluş kanununda; Fen-Edebiyat, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler, Tıp, Veteriner, Ziraat Fakülteleri olmak üzere 5 Fakülte; 3 Enstitü; Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Söke Meslek Yüksekokulu yer alırken; şu an Üniversitede 20 Fakülte, 3 Enstitü, 1 Devlet Konservatuvarı, 2 Yüksekokul, 19 Meslek Yüksekokulu, 36 Uygulama ve Araştırma Merkezi ile toplam 81 akademik birimde eğitim-öğretim veren bir yükseköğretim kurumu haline gelmiştir.

Kuruluş aşamasında Aydın'da ve Nazilli ilçesinde faaliyete başlayan Üniversite, bugün Merkez, Çakmar, Işıklı, İsabeyli, Didim Akbük, Nazilli Sümer, Çine Süleyman Pekgüzel ve Karacasu Muzaffer Özuysal Yerleşkelerinin yanında Kuşadası, Atça, Sultanhisar, Yenipazar, Söke, Davutlar, Bozdoğan, Köşk, Buharkent ilçelerinde olmak üzere 17 ayrı yerleşim yerinde faaliyetlerine devam etmektedir.

EDİTÖRLERDEN

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK), Türkiye'nin kütüphane sektöründe önemli bir paydaş olarak uzun yıllardır faaliyet göstermektedir. 1991 yılından bu yana ülkemizin çeşitli üniversitelerinde ve araştırma kurumlarında yer alan kütüphanecileri bir araya getirerek bilgi ve deneyim paylaşımına imkân tanımaktadır. ÜNAK, kütüphanecilik alanında faaliyet gösteren herkesi kucaklayan ve mesleki gelişime katkı sağlayan etkinlikler düzenlemektedir. Yıllık sempozyumları, çevrim içi çalışmaları, seminerleri ve eğitim programları ile sektördeki yenilikleri takip ederek ve meslektaşlarla bir araya gelerek bu çalışmaları sürdürülebilir kılmak için çabalamaktadır.

Derneğin amacı, üniversite ve araştırma kütüphanelerinin etkinliğini artırmak, erişilebilirliği sağlamak ve sürdürülebilirliklerini desteklemektir. Bununla birlikte, ÜNAK etkinlikleri aynı zamanda kütüphanecilik mesleğinin prestijini artırmayı, bilgi paylaşımını teşvik etmeyi ve sektördeki uzmanlığı geliştirmeyi hedeflemektedir.

ÜNAK, kütüphane ve bilgi merkezi alanında çalışan herkesi bir araya getiren, bilgi paylaşımını teşvik eden ve sektördeki gelişmeleri destekleyen bir dernek olmaya devam edecektir. Sizleri ÜNAK etkinliklerine katılmaya ve bu değerli deneyimi paylaşmaya davet ediyoruz.

Son olarak, sempozyum boyunca ele alınan tüm konuların kütüphanecilik alanında gelecekte gerçekleştirilecek olan çalışmalara ilham vermesini içtenlikle temenni ediyoruz. Sözlü ve yazılı olarak bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan tüm katılımcılara içtenlikle teşekkür ediyoruz. Bu vesileyle, organizasyonda emeği geçen ÜNAK Yönetim Kurulu'na, Adnan Menderes Üniversitesi yerel komite üyelerine ve katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz. Çalışmanın tüm okuyucular için faydalı olmasını diliyoruz.

SEMPOZYUM HAKKINDA

ÜNAK2023 Sempozyumu “Yeni Yüzyılda Geleceğin Kütüphaneleri” teması ile 28-29 Eylül 2023 tarihleri arasında Adnan Menderes Üniversitesi ev sahipliğinde Aydın’da gerçekleştirilmiştir.

Teknolojinin hızlı ilerlemesiyle birlikte bilgi ve iletişim alanında büyük değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimler, geleneksel kütüphaneleri de etkilemektedir. Yeni yüzyılda, kütüphanelerin geleceği hakkında tartışmak, bu dönüşümleri anlamak ve kütüphanelerin önemini vurgulamak için önemli bir adımdır. Bu amaçla düzenlenmiş olan sempozyum, kütüphane profesyonelleri, araştırmacılar ve ilgili taraflar için bir platform olmuştur.

Ülkemizdeki kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında nasıl gelişeceğine dair fikirleri, deneyimleri ve stratejilerin paylaşıldığı ve tartışıldığı, kütüphane profesyonellerinin geleceğe yönelik hazırlık yapmalarını ve kütüphane hizmetlerini geliştirmelerini, ayrıca, kütüphane ve bilgi merkezlerinin ülkemizdeki rolünü, eşitlik, erişim ve sürdürülebilirlik, teknoloji ve yeniliklerin kütüphanelerde nasıl kullanıldığını, veri yönetimi ve bilgi erişimindeki güncel gelişmeler vb. gibi konuların ele alındığı sempozyum, önde gelen uzmanlar, sektör liderleri ve akademisyenlerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Bu etkinlik ile katılımcılara Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında kütüphaneler ve bilgi merkezlerinin geleceğine dair kapsamlı bir bakış sunulmuş ve sektördeki en son gelişmeler katılımcılarla paylaşılmıştır.

"Yeni Yüzyılda Kütüphanelerin Geleceği" sempozyumunun kütüphane profesyonelleri ve ilgili taraflar için kütüphane hizmetlerini şekillendirmede önemli bir rol oynayacağına inanıyoruz.

Sempozyum kapsamında geleceğin kütüphanecilerinin fikirleri ve hayallerini, genç girişimci kütüphanecilerin başarı hikayelerini ve yenilikçi projelerini paylaşımlarını teşvik etmek ve bu alandaki fikirlerini, deneyimlerini ve çalışmalarını sergilemeleri için LibraryFEST Girişimci Kütüphaneciler etkinlikleri de gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda poster sunumları sempozyum alanında katılımcılarla paylaşılmıştır. Poster çalışmaları sempozyum web sitesinde de yayınlanmaktadır.

Sempozyum ÜNAK kurumsal Youtube kanalından canlı olarak yayınlanarak tüm paydaşlara çevrim içi katılım imkânı da sunulmuştur. Böylelikle hem yüz yüze hem çevrim içi olarak sempozyuma katılanlar arasında etkileşim sağlanmıştır.

Sempozyuma sponsorlar da dahil olmak üzere 30 kişi sunum içeriği ile 6 katılımcı da poster sunumu ile katkı sağlamıştır. Sempozyuma kayıt yaptıran katılımcı sayısı 190 olmuştur.

ÜNAK 2023 AÇILIŞ KONUŞMALARI

M. Fatih KUMSEL

ÜNAK Başkanı

Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcım, Sayın Daire Başkanım, Sayın Kütüphane Yöneticileri, Sayın Sektör Temsilcileri ve Değerli Kütüphaneci Meslektaşlarım Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği adına, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) 1991 yılından bu yana ülkemizde kütüphanecilik, bilgi hizmetleri, bilgi ve belge yönetimi, bilgi ekonomisi, bilgi okuryazarlığı, elektronik yayıncılık, kütüphanecilikte standartlaşma, toplu kataloglar, kütüphane mimarileri vb. konuları işleyen ve bu alanda çalışan akademisyenleri, kütüphanecileri, yöneticileri, öğrencileri ve diğer paydaşlarımız olan sektör firmalarını üniversite ve araştırma kütüphaneleri bağlamında ortak bir hedefe yönelik olarak bir araya getiren bir dernektir. Bu amaçla tüm paydaşlarımıza, iş birliği olanakları yaratarak hizmetler üretmeye yönelten ve farkındalıklarını artırmaya yönelik, kâr amacı gütmeyen yıllık mesleki toplantılar düzenlemekteyiz. Bu toplantılarımızda üniversite kütüphanelerinde çalışan meslektaşlarımızın tecrübelerini, üniversitedeki akademisyenlerimizin en son bilimsel bilgilerini ve sektör temsilcisi paydaşlarımızın da son teknolojik ürünlerini sergilediği ortamlar oluşturulmaktadır. Tüm toplantılarımızın sonucu bir editörlük sürecinden geçen ve ISBN almış bildiriler kitabı veya özet kitabı şeklinde yayınlanmaktadır.

ÜNAK olarak yıllık yaptığımız toplantıların dışında kütüphanecilik alanında ihtiyaç duyulan mesleki konularda eğitim toplantıları, çalıştaylar, yayınlar ve bölgesel toplantılar yaparak üniversite ve araştırma kütüphanelerinde çalışan meslektaşlarımızın kişisel mesleki gelişimlerine katkı sağlamaya çalışmaktayız.

ÜNAK2023 Sempozyumu ile, ülkemizdeki kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında nasıl gelişeceğine dair fikirleri, deneyimleri ve stratejileri paylaşmak, tartışmak ve keşfetmek, kütüphane profesyonellerinin geleceğe yönelik hazırlık yapmalarını ve kütüphane hizmetlerini geliştirmelerini, ayrıca kütüphane ve bilgi merkezlerinin ülkemizdeki rolünü, eşitlik, erişim ve sürdürülebilirlik, teknoloji ve yeniliklerin kütüphanelerde nasıl kullanıldığını, veri yönetimi ve bilgi erişimindeki güncel gelişmeler vb. gibi konuları ele almayı amaçladık. Bu amaçla Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında kütüphaneler ve bilgi merkezlerinin geleceğine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmayı ve sektördeki en son gelişmeleri kamuoyuyla paylaşmak üzere akademisyenlerimizi, meslektaşlarımızı ve tüm paydaşlarımızı bir araya getirmek üzere buradayız.

Her yıl olduğu gibi ÜNAK2023 Sempozyumu ile birlikte LibraryFEST Girişimci Kütüphaneciler etkinliklerini de gerçekleştireceğiz. Bu kapsamda genç girişimci tüm meslektaşlarımızın poster çalışmalarını da kabul ettik sempozyum alanında ve sempozyum web sitesinde yayınlamaktayız. Bu amaç ile başladığımız yolculuğumuza çok sayıda meslektaşımızdan gelen talepler arasından seçim yapmakta zorlandık. İki gün sürecek sempozyumda sunulacak bildiri ve sunumlar, söyleşiler, posterler ve panellerle dolu bir program hazırladık. Sempozyumun hepimiz için verimli olmasını dilerim.

Sayın Katılımcılar,

ÜNAK2023 sempozyumunun gerçekleştirilmesinde ilk önce bize ev sahipliği yaparak misafir eden ve canı gönülden bizlere destek olan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin değerli Rektörü Sayın Prof. Dr. Bülent Kent Hocamıza, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Sayın Öğr. Gör. Gül Bozkurt'a ve nezdinde tüm kütüphane çalışanlarına ve meslektaşımız Altan Çolakkol'a yürekten teşekkür ederiz. Bir teşekkür de bizleri her zaman destekleyen sektör paydaşlarımız olan kurum ve firmalarımıza etmek istiyorum. Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne; Ebsco, Delbanco, Wiley, Elsevier, Emerald, Informascope, Clarivate, Gemini, Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları Sosyal İnovasyon Ajansı, Piri Keşif Aracı, Sobiad ve Emerald firmalarına destekleri için teşekkür ederiz. Ayrıca bu sempozyumda birlikte çalıştığım ÜNAK Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç biliyorum.

Sempozyumumuzda sunum yaparak mesleki birikimlerini bizlerle paylaşan akademisyenlerimize ve meslektaşlarımıza; katılımlarınızla siz değerli katılımcılarımıza, canlı yayın üzerinden bizlerle beraber olan tüm dinleyicilerimize teşekkür eder, hepinize saygılarımı ve sevgilerimi sunarım.

Öğr. Gör. Gül BOZKURT

Kütüphane Ve Dokümantasyon Daire Başkanı

Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcım, Sayın Genel Sekreterim, Sayın ÜNAK Başkanım, Değerli Katılımcılar ve Sevgili Öğrenciler;

Üniversitemiz ev sahipliğinde ve ÜNAK iş birliği ile “ÜNAK 2023: Yeni Yüzyılda Geleceğin Kütüphaneleri” ana temasıyla gerçekleştirilen sempozyuma hepiniz hoş geldiniz.

İki gün sürecek olan sempozyumda; Türkiye’deki kütüphanelerin Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında nasıl gelişeceğine dair politika, fikir ve stratejileri paylaşmak, tartışmak ve bu doğrultuda yeni hedefler belirlemek, kütüphanecilerin gelişen teknolojiler ve kullanıcı talepleri doğrultusunda çalışma yapmaları adına öneriler, kütüphanecilik hizmetlerinin ülkemizde geliştirilmesi, açık araştırma, yapay zekâ, akıllı ve robotik uygulamalar, dijitalleştirme çalışmaları, kütüphane konsorsiyum çalışmaları, medya okuryazarlığı gibi konuların ele alınması amaçlanmıştır.

Ülkemizde Kütüphanecilik ve Bilgi Bilimi’nin gelişmesine büyük katkı sağlayacağını düşündüğüm bu sempozyuma başta üniversitemiz üst yönetimine verdiği destek, sempozyumu gerçekleştiren ÜNAK başkanı Sayın Fatih Kumsel ve ekibine, programa katılarak birbirinden değerli sunumlarla içeriği zenginleştiren konuşmacılarımıza, katılım sağlayarak sempozyuma anlam katan misafirlerimize ve arka planda sempozyumun gerçekleştirilmesinde emeği geçen, teknik destek ve yardımlarını esirgemeyen kütüphane ekibime, üniversitemiz daire başkanlıklarına ve ekiplerine çok teşekkür ediyorum. Sözlerime son verirken, sempozyumun herkes için verimli ve keyifli olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ÜNAK 2023 DAVETLİ KONUŞMACI

BİLGİ PROFESYONELLERİ İÇİN GELECEĞE DAYANIKLI YAKLAŞIMLAR

Cem ÖZEL

Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi

Sevgili meslektaşlar,

2023 ÜNAK Sempozyumunda bulunmaktan dolayı çok mutlu olduğumu ifade etmek isterim. Fatih Bey, programın taslağını gönderdiğinde sunum başlıklarına baktım ve çok etkilendim. Dünkü sunumlar ufkumu açtı, inanıyorum ki bugünküler de öyle olacak. Programın özellikle son kısmını çok merak ediyorum. Hep birlikte gözleri pırıl pırıl parlayan, enerji dolu genç meslektaşlarımızı dinleyeceğiz.

Buraya gelmeden önce makarayı biraz geriye sardım. ÜNAK'taki ilk sunumumu hatırladım. “Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Kullanıcı Hizmetlerinde Web 2.0 Uygulamaları” başlığıyla 2010 yılında Samsun'da, şu anki Bilgi Merkezi Direktörümüz Deniz Baltacı ile bir sunum gerçekleştirmiştik. 2010 yılında ikimiz de Referans Bölümünde Bilgi Hizmetleri Uzmanı olarak ter döküyorduk. ÜNAK sunumumuz da bize şans getirmiş olacak ki, Deniz Bey, Bilgi Merkezi Direktörü oldu, ben ise Kullanıcı Hizmetleri Müdürü oldum. Yaptığımız sunum, ÜNAK Bildiriler kitabında da yayınlandı. Gayet etkili bir sunum olduğunu düşünüyorum. Zira benim de yazarları arasında olduğum çalışmalarım arasında bu yazı, en çok atıf alan eserimiz oldu. Darısı bugünkü konuşmamın başına.

Mesleki toplantıların benim için çok ayrı bir yeri var. Öğreniyoruz, yeni bilgiler ediniyoruz, parlak fikirlerle karşılaşyoruz; ama eski dostlarla buluşmak da beni ayrıca çok mutlu ediyor. Hatta Samsun'daki ÜNAK sempozyumunda başımdan komik bir olay geçti. Duygu Paçalı benim lisanstan arkadaşımdır. Keza eşi Tolga Paçalı da. Samsun'daki ÜNAK buluşmasında bir ara Duygu'yu, Tolga'yı ve eski hocamız Aykut Arıkan'ı koyu bir sohbete dalmışken yakaladım. Sözlerini balla kesip Aykut Hoca'ya selam verdim. Hoca da birden seviniverdi. Duygu ve Tolga'ya dönerek, yüzündeki gurur ifadesiyle, üstüne basa basa “benim öğrencim” dedi. Bir an şaşırdım. Tolga şaşırmakla kalmadı, üzerine bir de kakhaha patlattı. Biliyoruz Hocam dedi, aynı sınıftaydık.

Bu arada ÜNAK toplantısı Aykut Hoca'ya da yaramış olacak ki, o da Türk-Alman Üniversitesinde bir dönem Rektör Yardımcılığı görevini sürdürdü. Aramızdaki genç meslektaşlara tavsiyem odur ki, bu yolda başarıyı yakalamak istiyorsanız mutlaka ÜNAK'ın sempozyumlarında bildiri sunun.

Konumuza dönecek olursak ve izin de verecek olursanız öncelikle şu soruyla başlamak istiyorum:

Mesleğimizi aşkla yapan kaç kişiyiz? Her gün işe büyük bir zevkle gidiyor muyuz?...

Bizim Bilgi Merkezi binası IT Birimi ile bitişik. Giriş katının lavabolarını da ortak kullanıyoruz. Geçenlerde tuvaletten çıkmış yürüyorum. Dilimde de Ferhat Göçer'in şarkısı. Sabah kızımı okula bırakmışım. Kızım da sanırım aşık olmuş. Başında kavak yelleri esiyor. Arabada Ferhat Göçer'in şarkısını dinletti defalarca.

Benim de dilime dolanmış. Tuvaletten çıktım, şarkıyı söyleye söyleye gidiyorum: Dünyaya bir daha gelsem... diye. Baktım karşıdan IT'ci bir arkadaş. Ne olurdu abi bir daha gelsen: Hiç düşünmeden “yine kütüphaneci olurdum” dedim. Şaşırdı. “Vallahi mi” dedi, “Vallahi” dedim. Mesleki olarak soğuk bir tarafımız var sanırım. Biraz espri katınca havayı yumuşatmaya çalışıyoruz.

İlk staja başladığım günden beri mesleğimi çok seviyorum. Şimdi ben mesleğimi çok sevince, insanlar bunu, özel bir kurumun bilgi merkezinde çalışmama yoruyor. Demek ki dışarıdan böyle görünüyor. Haklılık payı olmakla birlikte, insanın olduğu her yer, devlet ya da özel kurum fark etmeksizin zordur. Bir kere bunun altını çizmek lazım. Ama mühim olan zorluklarla mücadele edebilmek, gerektiğinde ısrarcı olmak, sorun odaklı değil de çözüm odaklı olmak, yaratıcılığımızı arttırmak, katma değer ürünler ve hizmetler ortaya koymak, fırsatları yakalayabilmek, başımıza örülecek şeyler için dayanıklı olmak ve uyum göstermek gerektiğini düşünüyorum. Aslında bu eylemler bugünkü konuşmamın temellerini oluşturuyor.

Geleceğin hızlı ve öngörülemez değişimi artık bizim yeni normalimizdir. Bu nedenle geleceğe dayanıklı yaklaşımlarla haşır neşir olmalıyız.

ÜNAK'ın bu yılki teması: “Yeni yüzyılda geleceğin kütüphaneleri”. Bence müthiş bir konu. Bu davet teklifini aldıktan sonra ne yapsam sorusunun yanıtlarından biri de literatür taraması yapmaktı. LISTA'dan yaptım ben de. Bir sürü geleceğin kütüphaneleri başlıklı yazı vardı. İçlerinden bazılarını alıp, geleceğe dair nasıl, ne gibi tüyolar var diye şöyle bir göz attım; ama lafügüzaftan öteye gitmiyor. Tahmin işi zor bir eylemdir, özellikle gelecek ile ilgili ise.

Örneğin;

Bir pandemi belasıyla boğuşacağımızı kim bilebilirdi?

Ya da Rusya Ukrayna savaşını kim öngörebilirdi?

Veya Çin'in önlenemez yükselişini kim tahmin edebilirdi?

Aslında işimiz gereği veriye dayandırdığımız analizleri yaparak gelecekte neler olacağını tahmin edebiliriz. Mesela ben WoS'u, Scopus'u, InCites'ı ve SciVal'ı bu amaçlar için çok kullanıyorum. Hatta geçmişe yönelik analizler yaparak gelecek için de bazı çıkarımsamalarda bulunabiliyorum. Örneğin Çin'in yükselişini kime sorsam, ekonomisine bağlıyor; ama bu işleri bilime önem vermeden yapamayacağını kimse söylemiyor. Nitekim Çin'in bilimsel çıktılarını analiz ettiğimizde bu başarının tesadüf olmadığı ve böyle giderse bilimsel anlamda en büyük rakibi, kendi gibi üç harfli olan ABD'yi sollayacağını tahmin edebiliyoruz; ama diyorum ya işte bunların hepsi, sonunda bir tahmine dayanıyor. Bir savaş patlak vermesi halinde, her şey değişebilir.

Savaş demişken, bu atıf indekslerine baktığımda, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında dünyadaki yayın sayısının çok düştüğünü savaştan önceki, savaş sırasındaki ve savaştan sonraki yıllara göre görmüş oluyoruz. Yıllar sonra bu analizleri Rusya ve Ukrayna için de yapsak aynı sonuçları göreceğimizden hiç şüphem yok.

Ben gelecek konusuna biraz farklı bakmak istiyorum. Geleceğin kaygısıyla bugünümüzü yaşayamıyoruz. Sanki mevcuttaki gelişmelerin hakkını veriyoruz da kafayı geleceğe takmışız gibi geliyor bana. Daha önümüzü göremezken gelecekle uğraşmak bana biraz trajikomik geliyor.

Akademik kütüphaneler özelinde konuşacak olursak hem devlet hem de vakıf üniversitelerinin kütüphaneleri ve bilgi merkezleri mimari güzellikte birbirleriyle yarışa dursunlar, aralarındaki iş birliği, geçmişte olduğu gibi gelecekte de sürecektir. Hele ki sürdürülebilirlik gibi bir kavramın neredeyse ekmek ve su gibi önem kazandığı bir dönemin içindeyken kütüphanelere/bilgi merkezlerine düşen görevler artacaktır.

Sürdürülebilirlik demişken bu konuyu bir kaç cümleyle geçiştirmek olmaz. Konuşmamda bu konuya biraz yer vereceğim. Aslında düşünüyorum da hayatımıza ne zaman devrim niteliği taşıyan kavramlar girse, bir şekilde hep bizi de yakından ilgilendiren çalışmalar çıkıyor ortaya. Biz hayatın bayağı bayağı içindeyiz.

İnterneti ele alalım mesela. İnternet ortaya çıktıktan sonra bir sürü alanda faaliyet gösterdi; ama bu gücü, bu fırsatı en verimli kullanan nadir mesleklerden biriyiz. İnternetin faydalarını en verimli şekilde kullandık ve birçok hizmetimizi internetle birlikte kullanıcılarımıza sunabiliyoruz.

Evet, günümüzün en önemli konularından biri sürdürülebilirlik. İnanıyorum ki gelecekte ve hatta öte gelecekte de bahsetmeye devam edeceğiz; çünkü buna maalesef mecburuz. Aslında şöyle bir düşündüğümüzde yapmış olduğumuz birçok aktivite, hali hazırda sürdürülebilirliğe hizmet etmektedir. Sürdürülebilirlik üzerinde kafa yoranlar, mutlaka kütüphanelerde ve bilgi merkezlerinde bu konularda neler yapılmış, didik didik incelemelidirler.

Sürdürülebilirlik konusunda birçok kütüphane/bilgi merkezi pek çok iş yapıyor; ama kendi kurumumda yaptığımız çalışmalar özelinden anlatmak gerekirse;

Öncelikle koleksiyon geliştirme konusuna değinmek istiyorum. Kitap sağlama sürecinde, önceliğimiz, varsa eğer kitabın elektroniğini temin etmek oldu. Basılı mı elektronik mi konusunda en başından beri, varsa sayet elektroniğini tercih ediyoruz. Her şeyden önce elektronik kaynak kullanımı sayesinde milyonlarca basılı kaynağın ortaya çıkması için ağaç kesilmesine sebep olmak istemiyoruz. Hoş, elektronik kitap diyoruz; ama elektronik kitabı okurken de harcanan elektriği de hesaba katarsak hangisi daha mantıklı ona da bakmak gerekir.

Dergileri ele alalım. Eğer elektronik dergi devri olmasaydı, örneğin ortalama 50.000 dergiye erişiminiz olduğunu düşünürsek, 1997 yılından günümüze, yani 26 yıllık bir arşivi, raflarımızda tutmak zorunda kalacaktık. Hadi kabaca bir hesap yapalım. Bütün dergilerin 3 ayda bir çıktığını düşünürsek yılda her bir dergi 4 sayı çıkarıyor olsun. Bunu önce 50.000 dergi ile çarpalım. 200.000 sayı eder. Ee bunu bir de 26 yıl ile çarpalım: 5.200.000 dergi sayısı yapıyor. Dünyadaki her bir üniversite kütüphanesi/bilgi merkezi, ortalama bu kadar sayıda basılı dergiyi raflarında tutsa inanılmaz bir kağıt tüketimine neden olurduk.

Gelelim mesleki toplantılara. Hepsini olmasa da bazılarını online yaparak bir iki saatlik toplantılar için dünyanın yakıtını yakarak oradan oraya gitmeyip gezegenimize olan sadakatimizi gösteriyoruz.

Raflarımız arasında yanan ışıkları otomatiğe alarak ne zaman raflara gidersek, o zaman ışıkların açılmasını sağlıyoruz. Hem bu sayede kitaplarımız üzerlerine gereksiz tutulan ışıktan rahatsız olmuyor.

Akıllı musluklar da artık hayatımızın bir parçası. Bilgi Merkezindeki tuvaletlerde de bu muslukları kullanıyoruz.

Bilgi Merkezi otoparkımızda elektrikli araçlar için şarj istasyonları eklendi bu sene. Hatta geçenlerde sosyal medya araçlarımızda da paylaştık. “Aracınız şarj olurken siz de Bilgi Merkezi’nde deşarj olabilirsiniz” diye göndermelerde bulunduk.

Çatımıza güneş panelleri koyduruyoruz. Kendi elektriğimizi kendimiz üreteceğiz. Sadece Bilgi Merkezi değil kurum genelinde de fikirler öne sürüyoruz. Kampüsümüzün bir gölü var. Gölümüzün üstünde yüzen bir güneş paneli olsun diye fikir üretiyoruz. Bilgi Merkezinde yer alan Makerspace’imizde şimdi bir “robot silecek” üretip güneş panellerinin üzerini düzenli bir şekilde otomatik olarak silmeyi amaçlıyoruz.

7/24 bir aşağı bir yukarı mekik dokuyan asansörümüzün yanına, kullanıcıları yürümeye teşvik edecek posterler astık, sürdürülebilirlik için yürümeyi tercih edelim diye.

Önümüzdeki yılı kendi Bilgi Merkezi’mizce 2024 BM Sürdürülebilirlik Yılı ilan etmeyi düşünüyoruz. Hedeflerimizi de bu doğrultuda gözden geçirip farkındalığı Bilgi Merkezi’nden tüm üniversitemize yayacağız. Bunu yaparken de üniversitemizin Sürdürülebilirlik Bölümü ile koordineli çalışacağız.

Bir yıldan beri IFLA’nın SDG sayfası olan “Library Map of the World” için hikaye paylaştık. Bir iki ay içinde yayınlanacağı söylenen süreç uzadıkça uzadı. Birkaç düzeltme istediler. Yaptık ve sonra kabul aldık. Hâlihazırda beklemeye devam ediyoruz. Umudumuzu yitirmiş değiliz. Biz göremesek bile torunlarımız görecektir.

İki yıldır yapmış olduğumuz bir çalışmamız var. Üniversitemizi kazanan öğrencilerin hiç çözmediği ya da bir iki sayfasını çözüp yarım bıraktığı kitapları bağışlamalarını istiyoruz ve bu kitapları ihtiyaç sahibi okullarımıza gönderiyoruz. En kıymetlisi de Darüşşafaka Lisesi'ne gönderdiğimiz kitaplardı. Bu yıl da kampanyamızı sürdürüyoruz. Bilgi Merkezimize yapılan kitap bağışlarında konu farketmeksizin hepsine kapılarımızı açıyoruz. Bizde tıp fakültesi yok, o yüzden tıpla ilgili kitapları bağış olarak almıyoruz, demiyoruz. Eğer bize uygun kitaplar değilse ihtiyacı olan diğer kütüphanelere gönderiyoruz. Bu konuda da çok hayır duası aldığımızı düşünüyoruz çünkü kulaklarımız sürekli çınlıyor.

BM içinde bir yüzü temiz olan kağıtları biriktirip fotokopi odasında topluyoruz ve öğrencilerin yeniden kullanmalarını sağlıyoruz. Sözü'nün kısası sinekten yağ çıkarıyoruz. Bina içindeki sebillerde artık damacana yerine arıtma cihazlarıyla su veriyoruz. Sürdürülebilirlik konusuyla uzun bir süre meşgul olacağız gibi geliyor.

Bir de yapay zekâ konusu var. Kıyısından ucundan da olsa takip ediyorsunuzdur. Neler yapabildiklerini, neler yapamadıklarını, zaman zaman nasıl da gülünç duruma düştüğünü görüyorsunuz. ChatGBT gibi ürünleri doğru kullanabilmek ve onların gelişimine önayak olabilmek için, bireysel entelektüel olma çabamızın artması gerekiyor. Bu nedenle kendimizi mutlak suretle geliştirmeliyiz. Çünkü ChatGBT hayatımıza çok hızlı girdi. Yapılan bir çalışmada bazı ürünlerin 1 milyon kullanıcıya ne zaman ulaştığına dair bir tablo görmüştüm. Netflix 3,5 yılda, Twitter 2 yılda, Facebook 10 ayda, Instagram bile 2,5 ayda olmasına rağmen ChatGBT sadece 5 günde 1 milyon kullanıcıya ulaşmış. Varın gerisini siz düşünün.

ChatGBT demişken; yıllar evvel yani bundan tam 21 yıl önce yüksek lisans derslerimizden birinde Meral Alpay hocamız bir makale okutmuştu. Çok da önem veriyordu bu makaleye. Sanki bugünleri görmüş gibi. İşte ben geleceği görmek diye buna derim. Makalenin konusu “semantic web” idi. “Semantic” kısaca anlam bilim demektir. Yani “semantic web”den kastımız şuydu: Biz arama motoruna “Osmanlı Tarihi hakkında” diye yazacağız, bilgisayar da bize kabaca başlığında “Osmanlı Tarihi hakkında” başlıklı bir sürü yazı getirecekti. Belki başlığında böyle yazsa bile içerik çok farklı olacaktı; ama şimdi yapay zekâ ile görüyoruz ki, siz soru soruyorsunuz, size, insanmışçasına cevap veriyor. Bir İngilizce makale yüklüyorsunuz sisteme, anlamadığınız bir paragrafı seçip bunu anlamadım dediğinizde size anlatıveriyor. Hocamız Meral Alpay’ın toprağına bu haber gitsin ve huzur içinde uysun.

Ama tabii şu da var ki, karşımızdaki ürün ne kadar zeki olsa da en nihayetinde yapay. Yani siz o yapay zekâyı verimli işletebilmek için entelektüel bilginizle onu yönlendirmeniz gerekir. İşte burada bize çok iş düşüyor. Entelektüel anlamda kendimizi geliştirme çabası içinde olmalıyız.

Boğazımıza kadar kaynağa boğulduk. İstemediğimiz kadar bilgi kaynağına ulaşabiliyoruz. Hele ki bilgi profesyoneliyiz, hangisinin güvenilir hangisinin doğru hangisinin bize daha uygun olduğunu çok iyi biliyoruz. Okuyacağız. Başka çaremiz yok. Hatta okutacağız. Üç yıl önce İnsan Kaynakları birimimiz hobi atölyeleri kapsamında bir etkinlik düzenledi. Bu etkinliklerden biri de Kitap Kulübü kurmaktı. Üniversitede bu görev haliyle Bilgi Merkezi’ne teklif edildi. Direktörüm de sağolsun bu görevi bana teklif etti. Hayatımda kabul ettiğim en güzel teklifti. İki haftada 1 kitap okumaya gayret ederek 3 yılda 70 kitaba ulaştık. Çok az olduğunu biliyorum. Ben ayda 10 kitap okuyorum.

Sadece kitap kulübü ile yetinsem ayda 2 kitap okumuş olacağım. Yılda 24 kitap yapar. Az gibi görünebilir; ama Fransa'nın yıllık ortalaması 15 idi bir zamanlar. Motivasyon olsun diye kulübe yeni katılanlara bu örneği veriyorum. Kulüpteki etkinlik dışında bir sürü kitap okumaya başladılar. Uzun soluklu olacağını tahmin ettiğim bu kitap kulübünün üye sayısı 38'e çıktı. Bu konudaki deneyimlerimi merak eden meslektaşlar olursa, onlara da seve seve anlatırım.

Odaklanmak: Mesleğimizin kayda değer bir meslek olup olmadığı çok tartışılır. Neredeyse sırf bu yüzden bölüm ismimizi değiştirdik. Ben diyorum ki mesleğimizin kıymetli olduğunu anlatmaktansa, onun hakkını verip aranılan kurumlar ve aranılan kütüphaneciler olalım. Her işte çok iyi olmaya çalışacağımıza, odağımızı belirleyip o alanda çok daha iyi olalım.

Kendi içimizde uzmanlaşalım. Diyelim ki, kataloglama deyince aklımıza şu üniversitenin bilgi merkezi gelsin ya da atıf indeksleri deyince şu kurum aklımıza gelsin, makerspace deyince diğer kurumun öncü olduğunu bilelim. Katma değer yaratan işlerde ön planda olursak bize verilen değer arkamızdan gelecektir.

10.000 saat kuralını çok severim. Hepimizin bir alanda uzmanlığı olması bizi çok güçlü kılar. Ben bu meslekte kendimi bildim bileli bir tutkuya varacak şekilde atıf indeksleriyle uğraşıyorum. Her şeyi bildiğimi söyleyemem; ama bu alandaki merakım birçok alanda işime yaradı. Bir iki yıl önce bir doktora öğrencisine atıf indekslerini anlatıyordum. Anlattıkça hoşuna gitti. Haftaya bir daha geldi, sonraki hafta da. Ertesi hafta da. En sonunda keşke bir dönem boyunca bu indekslerin dersini alsak sizden dedi ve bir şey rica etti benden. Yurt dışından burs aldığını ve kafasında iki hocanın olduğunu ilettili.

Oturduk ve bu iki kişinin analizini çıkardık. Gönlünden yatanı değil de benim yani bir kütüphanecinin yönlendirdiği kişiye gitti. Geçenlerde yazıştım. Nasılsın, memnun musun dediğimde iyi ki sizin yönlendirdiğiniz hocaya gelmişim dedi. Şimdi bu az bir şey mi?

Yine başımdan geçen bir olay. Astronomi alanında çalışan bir hocamız, farklı üniversitelerden araştırmacılarla yazdığı bir makaleyi bana gönderdi. Makale bibliyometri ile ilgili olduğu için benden uzman görüşü istediler. 6 sayfalık bir çalışma geldi önüme. Büyük bir titizlikle inceleyip 3 sayfa da ben düzeltme gönderdim. Bu sefer de, makaleye ortak olur musun dediler. Oldum. Yetmedi, beni Ulusal Astronomi Kongresi'ne davet ettiler. Bir başka sunumumu da orada yaptım. Ardından bir de çalıştaya davet edildim. Yani kabuğumu kırmış oldum böylece.

“Scholarly Kitchen” diye pek meşhur bir blog var. Çoğunuz biliyorsunuzdur. Direktörümüz Deniz Bey, Scholarly Kitchen'dan bir yazı göndermişti. İlk tanışmam o zaman oldu. Sonra takip etmeye başladım ve hayal kurdum acaba ben de bu akademik mutfakın şefleri arasında olur muyum bir gün diye. Bu hayalimi bir yazıyla hayata döktüm. Başlığı “A Bibliometric Analysis of The Scholarly Kitchen”dı. Yayınlandı ve çok mutlu oldum. Bu analiz çalışmasını Scopus'ta yapmama rağmen ilk fark eden de Web of Science firmasından Rafael Sidi oldu. Sanırım Türkiye'den ilk sen yazdın deyince daha bir mutlu oldum. Yazmaya da devam ettim. Bir yazım da yayınlanmak üzere. Kim bilir belki şef kadrosuna girerim.

Girişimci olmak: Gençlere amiyane bir tavsiyede bulunacağım. Biraz yırtık olun. Ben biraz öyle yaptım. Kalıpların dışına çıkmaya, her yere salça olmaya başladım; ama sınırimi da bilerek. ÜNAK'a çok yakın bir zamanda tavsiyede bulundum.

Her meslektaşımızın kendi alanında uzmanlığı vardır. Bir platform oluşturarak bu uzmanlıklarımızı mesleğe yeni başlayan ya da o konuda bilgisi yetersiz olan kütüphaneciler bu işten beslensin. Örneğin ben o platformda diyeyim ki Scopus'un şu özelliğini çok iyi biliyorum. Bir başkası da desin ki ChatGBT benden sorulur. Tecrübe eksikliği olan bir meslektaş da o kişiyle iletişime geçip ondan gönüllü olarak bir iki saatlik çevrim içi ders alsın. Böyle bir gönüllüğü hangi meslektaşımız vermez ki! Kurulan tanışıklık (network) da cabası.

Krizi fırsata çevirmek: Düşünün bir, şu pandemi belasından bile zaferle çıkmadık mı? Hazırlıksız yakalanan birçok iş koluna rağmen, kütüphaneler/bilgi merkezleri çok az sorunla bu krizin de üstesinden geldiler.

Hizmetlerimizi neredeyse ara vermeden kullanıcılarımızla buluşturmaya devam ettik. Bunun yanı sıra hanemize yeni hizmetler ekledik. Mesela biz pandemide elektronik kaynaklarımızı çok rahat kullandırmıştık. Bunda bir sıkıntı yok. Bunu eminim ki her kurum yaptı zaten; ama Bilgi Merkezi kapalı olduğu için kampüse gelemeyen kullanıcılar basılı kitaplara ulaşamadı. Biz de hemen aksiyon alıp bu konuda neler yapabileceğimizi düşündük ve aklımıza kitap isteyenlerin adreslerine kargoyla kitap gönderme fikri geldi. Ne yaparız ne ederiz derken hemen bir çevrim içi istek formu oluşturduk. Web sayfamıza koyduk. Kitap isteyenler bu formu doldurup bizden istekte bulundular. Bu hizmetimizi duyan kimi meslektaşlar, bizi arayıp, bu işi nasıl yaptığımızı sordular. Kitaplar kargoda kaybolursa ne yapacaksınız diye soru sordular. İki kitap kaybolacak diye bu hizmeti vermiyoruz diyemezdik ki. Şu ana kadar şeytan kulağına hiçbir aksilik olmadı. Tabi burada önemli olan şey, yeni eklediğimiz hizmetleri standartlaştırmak. Böylece söz konusu hizmeti, pandemi bitmiş olsa bile, kalıcı ve standart hale getirmiş olduk.

Özellikle yarıyıl tatili ve yaz dönemlerinde kampüsten uzakta olan kullanıcılar kargoyla kitap isteğinde bulunmaya devam ediyorlar. Anlatacak çok şey var; ama gelin görün ki bunlar geleceğe yönelik olan şeyler değil. Konuşmamın başlığında geçen “dayanıklılık” tan şunu kastediyorum.

Gelecek bize ne getirirse getirsin, bizim ona dayanmamız ve onunla uyum içinde çalışmamız gerekmektedir. Bunun için de aksiyon almamız gerekmektedir. Hep şu örneği veririm. Hepimize günde 1440 dakika verilmiş. Eşit. Bu sürenin ne kadarıyla ne yaptığın çok önemli. Madem bu dünyaya hepimiz birinci olarak geldik, boşa geçirilecek bir dakikamızın bile olmaması gerekiyor. Konfor alanından çıkmamız gerekiyor. Geçenlerde güzel bir sözle karşılaştım. Güneşli havada 15 arabayı geçemezsin belki; ama yağmurlu havada geçebilirsin.

Fırsatlar! Önümüze çıkan her zorluğu fırsata çevirmek elimizde. Biraz önce bahsetmiştim. Pandemide olduğu gibi. Kimsenin elinde sihirli değnek yok. Hele bizim elimizde hiç yok; ancak küçük adımlar atmak mümkün. Küçük adımlarla sürekli ilerleyebiliriz.

Soruna odaklanmak çok önemli. Elimizdeki sorun büyükse bölüp parçalara ayıracağız; ancak öyle yönetebiliriz. Kötü bir referans vereceğim; ama tıpkı Amerika’nın yaptığı gibi: Böl, parçala, yönet.

Pazarlama ve iletişimin gücü: Hizmetlerimizi sunarken pazarlama tekniklerine büyük önem vermeliyiz. Bilgi kaynağı, kullanıcıya faydayı ileten bir araçtır. Zaman zaman ödünç verme bankosunda oturur kullanıcı davranışlarını izlerim. Kafası karışık olanları gözünden tanırım ve onlara şu soruyu sorarım. “Zaman zaman ne okuyacağınıza karar vermekte zorlanıyorum dediğiniz oluyor mu?”

Sanki birisi bu soruyu sorsa da ben de içimdeki çaresizliğimi anlatsam şeklinde yanıt veriyorlar. Onlara kitap tavsiyesinde bulunabileceğimi söylerken çok mutlu oluyorlar. İletişim bilgilerini alıp kendilerine e-posta gönderiyorum. İşte aradığım kullanıcı tipi. Tabii ki hemen kitap listesi göndermiyorum. Gönderdiğim e-postada kullanıcıyı Bilgi Merkezine davet edip öncelikle kitap okuma ritüelleri üzerine bir kahve eşliğinde konuşmak istediğimi söylüyorum. Randevulaşıp buluşuyoruz ve ben sohbetin sonunda doktorun hastasına verdiği gibi reçete veriyorum; ama kitap reçetesi. Bunun yanı sıra öğrencilerle iletişimde olmayı çok arzuluyoruz. Onları etkinliklerimize sadece davet etmiyor, aynı zamanda yaptığımız etkinliklerin bir parçası yapıyoruz. Yüzlerinde görülen heyecanlarından anlaşıyor, değer görülmenin ne kadar kıymetli bir şey olduğu. Hocalarımızı da kendimize çekmenin yollarını arıyoruz ve buluyoruz da. Başında da söylediğim gibi “tahmin etmek” zor bir eylemdir, özellikle tahmin edilecek şey gelecek ile ilgiliyse; ama belki gelecekte şu olsa diye hayal ettiğim şeyler var.

Örneğin; Türkiye’deki yayınevleri de artık kitaplarını kütüphanelere çevrim içi olarak açmalı. Çok güzel girişimler var; ancak yeterli değil. Örneğin neden iletişim yayınlarının e-kitaplarına kurum olarak erişim sağlamayayım ki!

Yıllar evvel daha Netflix adlı dijital platform, bu kadar palazlanmamışken, kurumsal olarak abone olmak istemiştik. Kabul etmediler. İlk başta saçma görünmüştü. Çok sonra anladık, doğru yolda olduklarını. Tıpkı Netflix’te olduğu gibi artık elektronik kitap veri tabanlarına da kişisel abonelikler başlayacaktır. Şimdi ben Sayısal Kitap veri tabanına Netflix’e abone olur gibi bireysel olarak abone olsam ve örneğin 100 TL’ye ayda istediğim kadar kitap okusam mükemmel olmaz mıydı?

İşin kaynağındayız. İstedüğimiz kitapları, çalıştığımız kurumlardan ödünç alıp okuyoruz. Yarın öbür gün emekli olduğumuzda, açsak tabletimizi istediğimiz kitapları makul ücretler vererek okusak. Hem onlar kazansa hem biz kazansak olmaz mı?

Aynı durum dergi bazlı veri tabanları için de geçerli olabilir. Bilim kimsenin tekelinde değildir. Biz ne araştırmacılar gördük, makalelerinin adres kısmını kendi evini veren. Şimdi bu araştırmacı, araştırmasını yapmak için illa ki bir kuruma bağlı mı olmak zorunda? Tabii ki değil. E o zaman uygun bir fiyata Wiley’e, Oxford’a da abone olamaz mı? Satın alma konusunda EBA gibi farklı modeller oluşmaya devam edecektir.

Örneğin bir sağlayıcımız bir veri tabanına dönemlik abone olabilirsiniz dedi. İşte aradığımız esneklik. Ekonomik sıkıntılar baş gösterdikçe firmalar daha çözüm odaklı sistemler geliştireceklerdir. Bazı meslektaşlarımız, bizim alandaki firmalarda çalışmaktadır. Dün olduğu gibi, bu tür toplantılarda kendi ürünlerini anlatmaktansa, konu bazlı sunumlar yaparak, dünyada neler olup bittiğini, ilk elden bize anlatmaya daha çok önem versinler.

Sürdürülebilirlik kavramı bizim mesleği daha da bir iş birliğine iteceğe benziyor. Artık birbirine yakın üniversite kütüphaneleri/bilgi merkezleri kendi aralarında protokoller imzalayarak ortak kullanım yoluna gideceklerdir diye düşünüyoruz. Yurtdışında örnekleri olduğunu biliyoruz, ülkemizde de olacaktır. Bu sayede ortak kullanılan kaynaklara aktarılacak bütçelerde de tasarrufa gidilebilir. Örneğin Tuzla’da oturup da Özyeğin’de okuyan ya da Çekmeköy’de oturup Sabancı Üniversitesi’nde okuyan bir öğrenci bu anlaşmalar sayesinde kendine yakın olan kütüphaneyi/bilgi merkezini seçerek hem zamandan hem de yakıt tüketiminden tasarruf etmiş olmaz mı?

Paydaşlarımızla iletişim kurmak son derece önemli. Kullanıcılarımıza sürekli hizmet ve olanaklarımızla ilgili soru sormalıyız ki, ne istediklerini de bu vesileyle öğrenebilelim. Ben gelecekte korkmuyorum. Ona göre pozisyon alıyorum. İş birliğine çok büyük önem veriyorum. Gelecek, çok büyük bir kavram. Birçoğumuzu yok etmeye muktedir; ama bazılarını değil. İşte o bazıları, geleceğe karşı direnç göstermek yerine dayanıklılıklarını güçlendirip onunla uyumlu hale gelenler olacaktır. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BİLDİRİ ÖZETLERİ

BİLGİ DEPOLARINDAN TOPLULUK MERKEZLERİNE: KÜTÜPHANELERİN DÖNÜŞÜMÜ VE TOPLUM ODAKLI YENİLİKLER

Dr. Öğr. Gör. Ali KAVAK

Samsun Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

ali.kavak@samsun.edu.tr

ÖZET

Modern çağda kütüphaneler, geleneksel işlevlerini aşarak çağdaş toplumun değişen gereksinimlerine ve teknolojik gelişmelerine uyum sağlamaktadır. Günümüzde kütüphaneler, yalnızca kitapları saklayan mekânlar olmaktan çıkarak, toplumun ihtiyaçlarına cevap veren çok yönlü ve yenilikçi merkezler haline gelmektedir. Bu dönüşüm, kütüphanelerin sadece bilgiyi arşivleyen yerler değil, aynı zamanda öğrenme ortamı, etkileşim, yaratıcılık ve topluluk bağları oluşturan yerler olarak görülmesini sağlamaktadır. Geleceğin kütüphaneleri, kullanıcıların sorun çözebileceği, yaratıcı olabileceği ve dünyayı yeni yollarla anlayabileceği birer topluluk merkezlerine doğru evrimleşmektedir.

Teknolojinin hızla gelişmesi, kütüphaneleri fiziksel materyallerin ötesinde dijital koleksiyonlar ve çevrim içi kaynaklar sunmaya yöneltmiştir. Bu sayede kullanıcılar, uzaktan erişimle geniş bir bilgi yelpazesine ulaşmaktadır ve bu durum kütüphanelerin işlevselliğini zedelenmektedir. Kütüphanelerin, topluluk ihtiyaçlarını karşılamak üzere çeşitli programlar, etkinlikler ve hizmetler düzenlemesi kütüphanelerin işlevsel değerini korumaktadır.

Kullanıcıların yaşam boyu öğrenme yetisini destekleyen kütüphaneler, birer topluluk merkezleri olarak insanlar arasındaki etkileşimi artırmaktadır.

Tarama yöntemi kullanılan bu çalışmada, kütüphanelerin geleneksel rolünü aşarak modern çağın gereksinimlerine nasıl uyum sağladıkları incelemektedir. Günümüzde dijitalleşme, teknoloji entegrasyonu ve topluluk ihtiyaçlarına yönelik çeşitli programlar gibi faktörler, kütüphaneleri dinamik ve çok yönlü mekânlara dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, kütüphanelerin sadece bilgi depoları değil, aynı zamanda topluluk merkezleri ve inovasyon alanları haline gelmelerine olanak sağlamıştır. Çalışma, kütüphanelerin dijital koleksiyonlarını genişletmesi, makerspaces ve teknoloji tabanlı atölyeler oluşturması, veri okuryazarlığı desteği sağlaması ve çeşitli topluluk programları düzenlemesi gibi dönüşüm adımlarını atmaları gerektiği sonucunu vermektedir. Ayrıca, kütüphanelerin sürdürülebilirlik, toplumsal kapsayıcılık ve sürekli öğrenme gibi değerleri, hizmetleri kapsamında sunmaları gerektiğini de göstermektedir. Bu itibarla çalışma, kütüphanelerin evrilen toplumsal ihtiyaçlara nasıl cevap verdiğini anlamak isteyen araştırmacılar, kütüphaneciler ve kullanıcılar için önemli bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kütüphanelerin Dönüşümü, Geleceğin Kütüphaneleri, Bilgi Toplumu, Bilgi Depoları, Bilgi Merkez(ler)i, Topluluk Merkez(ler)i.

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANECİLERİNİN YETKİNLİKLERİ VE GELECEKTEKİ ROLLERİ

Öğr. Gör. Alper ODABAŞOĞLU

İzmir Bakırçay Üniversitesi

alperodabasoglu@gmail.com

ÖZET

Kütüphaneler, insanlığın bilgi ve kültürel birikimini koruyan, aktaran ve erişilebilir kılan önemli kurumlardır. Bu kurumlar, tarih boyunca toplumların bilgiye erişiminde merkezi bir rol oynamıştır. Kütüphaneler, bilgi toplumunun temel yapı taşlarından biri olarak uzun bir geçmişe sahip olmakla birlikte, zaman içinde önemli değişimlere uğramıştır. Dolayısı ile gelişen teknoloji ve dijital dönüşüm çağında, kütüphanecilik mesleğinde de önemli değişimler yaşanmıştır. Dijital çağa geçiş ile birlikte kütüphanecilerin yetkinlikleri de değişim göstermiştir. Yetkinlik, bireyin belirli bir alanda sahip olduğu bilgi, beceri ve deneyimlerle ilgili bir kavramdır ve kütüphanecilerin yetkinlikleri, kütüphanelerin etkin ve verimli bir şekilde işleyebilmesi için hayati öneme sahiptir. Bu çalışmada yetkinlik kavramı çerçevesinde kütüphanecilerin değişen rolleri üzerinde durulacaktır. Teknoloji ve toplumsal ihtiyaçlara göre yetkinliklerin nasıl şekilleneceği, kütüphanecilerin dijitalleşme süreçlerine nasıl adapte olacağı, kütüphanecilerin karşılaşılabileceği yeni görevler ve sorumlulukların neler olabileceği, geleneksel kütüphanecilik yaklaşımlarının dijital çağın gereksinimlerine nasıl entegre edilebileceği üzerinde durulacaktır.

Sonuç olarak, dijital çağda yetkinlik kavramı her alanda olduğu gibi kütüphanecilik alanında da önemli bir unsur haline gelmiştir. Kütüphaneciler, geleneksel yetkinliklerinin yanı sıra dijital materyallerin yönetimi, bilgi teknolojileri, bilgi okuryazarlığı, veri analizi, elektronik kaynakların erişimi ve kullanımı gibi yeni alanlarda da kendilerini geliştirerek, bilgi çağında da kütüphanelerin önemli aktörleri olmaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Yetkinlik, Kütüphaneci Yetkinlikleri, Kütüphanecilerin Gelecekteki Roller, Dijital Çağ.

SUBSTACK BLOG SİSTEMİNİN MEDYA OKURYAZARLIĞINA GETİRDİĞİ YENİ PERSPEKTİFLER

Doç. Dr. Celal ÖNEY

Muş Alparslan Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yakınçağ Anabilim Dalı

c.oney@alparslan.edu.tr

ÖZET

Son yıllarda medya okuryazarlığı, internetin ve akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla farklı bir boyut kazandı. Bu duruma paralel olarak sosyal medya platformlarının her geçen gün artarak çeşitlenmesi ve sayısal olarak büyük kitleleri kendine çekmesi, sosyal medya platformlarının bilgiyi hızla farklı formatlarda tüketilir hale getirmesine neden oldu. Elbette bu durumun kullanıcılar üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri oluşmaya başladı. Ancak bu oluşum, çalışmamızın konusu olmayıp, genellikle kitlesel etkileri olan sosyal medya platformları arasına sıkışmış ve bu platformlardan gelen çoğunlukla kendisi için yararsız bilgiyi tüketerek zamanını geçiren kullanıcının, medya okuryazarlığında daha seçici ve üretken bir konuma nasıl taşınacağı sorusuna bir cevap sunmak bu çalışmamızın konusudur.

Bu soru aynı zamanda tüm dünyada da gündemde olması hasebiyle önemli olup bazı platform üreticilerinin de bu amaçla farklı programlar üretmelerini hali hazırda sağlamıştır. Burada temel amaç bilgiyi üreten ile o bilgiye ihtiyacı olanı bir platformda bir araya getirmektir. Aynı zamanda bilgiyi tüketene ücretsiz araçlar sunarak onu bir bilgi üreticisi haline getirmek ve hatta ürettiği bu bilgiyle kendisine finansal destek kazandırma imkânı oluşturmanın yanında bilgiyi üretene de daha fazla kitlelere ulaşmanın fırsatını internet dünyasında sonuna kadar aralayan platformlar gün geçtikçe artmaktadır. Bu tür platformlar genellikle ya kullanıcının tüketim alışkanlığını kıramayıp belirli sosyal medya platformlarının dışına çıkamaması ya da yabancı dil bilgisi eksikliği ile günceli takip edememesinden dolayı ülkemizde pek tanınmamaktadır. Bu araştırmamızda, Substack Blog sisteminin nasıl bir platform olduğu, medya okuryazarlığında nasıl bir çıkış açtığı, özellikle akademi dünyasında hem öğrencilere hem de akademisyenlere ne tür katkılar sağladığı, veri yönetimi ve veri erişiminde ve hatta üretilen verinin maddi dönüte nasıl dönüşebileceği sorularına cevap aradık. Üzerinde durduğumuz bir diğer husus ise bu platformun kişisel bir dijital kütüphanenin oluşturulmasına nasıl bir katkı sağlayabileceğidir.

Anahtar Kelimeler: Medya Okuryazarlığı, Bilgi Tüketimi, Sosyal Medya, Substack.

YENİ NESİL BİLGİ MERKEZLERİNİN YÖNETİŞİM PERSPEKTİFLERİ: ETKİLENDİĞİ YAPI VE EKOSİSTEMLER

Dr. Orhan ALAV

Süleyman Demirel Üniversitesi Bilgi Merkezi

orhanalav@sdu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada yeni nesil bilgi merkezlerinin dijital çağa göre yeniden tasarlandığı yeni bileşenler ve yeni yönetim perspektifleri ele alınmıştır. Çağdaş dünyada, yeni nesil bilgi merkezleri olan kütüphane organizasyonlarında yönetim model uygulamaları ve yönetim perspektifleri, yetişmiş insan kaynakları ve “Bilgi Teknolojileri-BT” destekli olarak “yapısal”, “işlevsel” ve “yönetimsel” düzeyde, yeniden düşünülmeli ve yeniden düzenlenmelidir. Çünkü BT ve ağ / internet / www / dijital bilgi formları toplumsal yapıyı radikal düzeyde değişim ve dönüşüme uğratmıştır. Bu bağlamda kütüphanelerin, BT ve çevresel ekosistemin yeni bileşenlerine göre yeni nesil bilgi merkezleri olarak yönetim model politikalarını ve perspektiflerini yeniden düşünmeleri ve inşa etmeleri gerekmektedir. Yeni nesil bilgi merkezleri yönetim perspektiflerini; bilgi ve BT destekli oluşan güçlü insan kaynakları ve entelektüel özgürlüğün yer aldığı “*açık bilim*” ekosistemi içerisinde düşünebiliriz. Çoklu paydaşların da yer aldığı bu yapı içerisinde, temel bileşenler olarak insan kaynakları, bilgi / BT, değişim, yenilik, sinerji, yetenek, değer üretme, risk, rekabet ve sürdürülebilir yapısalılık ilişkilerinin yer aldığı ve küresel düzeyde ağsal etkileşimin sağlanabildiği işleyiş söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Organizasyon Yönetimi, Bilgi Merkezi, Kütüphane, Veri Yönetişimleri.

GELİŞEN TEKNOLOJİDE GELECEK KÜTÜPHANELER: YAPAY ZEKÂ, AKILLI VE ROBOTİK UYGULAMALAR

Öğr. Gör. Sinan GÜNEŞ

Kırıkkale Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü

sinangunes92@gmail.com

ÖZET

Kütüphaneler yıllar boyunca insanlığın bilgi ihtiyaçlarını karşılayan toplumsal mekânlar olmuştur. Bu özel mekânlar günümüze yaklaştıkça bazı değişimlere ihtiyaç duymuştur. Nitekim 18. yüzyıl itibari ile hayatın ilerleyen dönemlerine yön verecek sanayi devriminin başlangıcı, 19. yüzyılda sanayi ile beraber artan bilgi ihtiyacı, onun akabinde ise 20. yüzyıl içerisindeki teknolojik gelişmeler bilgi teknolojisini de beraberinde getirmiştir. Artık 21. yüzyıl günümüz dünyasında takibi zor biçimde hızla yayılan dijital gelişim süreçleri bilgi deposu olarak görülen kütüphaneler için de değişiklikleri zorunlu hale getirmektedir. Teknolojinin bu denli gelişimi ile “Kütüphanelerin geleceği ne olacak?” sorusu tartışılırken kütüphanelerin değişim ve gelişim çağında arkada kalması düşünülemez. Buna göre dünya ve ülkemiz toplumu eskiden olduğu gibi gelecek zaman diliminde de bilgiye ihtiyaç duyacak, onu arayacak, bulacak ve yeni bilgiler için kullanacaktır. Bilgi toplumu olma yolunda ilerleyen günümüz insanlığı, geleceğin kütüphaneleri içerisinde farklı bilgi ihtiyaçlarına gereksinim duyacak ve bu gereksinimlerini karşılayabilmek adına her türlü bilgi donanımına sahip teknolojik ve dijital uygulamaları içeren kütüphaneleri tercih edecektir.

Buna göre, henüz 2000’li yılların başlarında yaygınlaşan bilgisayar teknolojileri kütüphaneler için vazgeçilmez bir veri kaynağı durumuna gelmiş, günümüze kadar farklı tür ve formatlarda bilgi depoları oluşturulmuştur. Toplumun bilgi ihtiyacını karşılamaya yönelik bu gelişmeler yaşanırken, kütüphaneler de yeni bilgi uygulamalarını insanlığa sunmaya başlamıştır. Farklı bilgi teknolojileri kütüphanelerin içine girerken bu değişimin yönetilebilir ve sürdürülebilir olması da çok önemlidir. Bu çalışma, kütüphanelerin bu değişim sürecinde nasıl bir rol üstlendiklerini ve ileriki yıllarda hangi bilgi uygulamalarını içerebileceğini anlamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Gelecek Kütüphaneler, Yapay Zekâ, Akıllı Uygulamalar, Robotik Uygulamalar.

İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ'NDE DİJİTALLEŞTİRME ÇALIŞMALARI: HÜSEYİN CÖNTÜRK KOLEKSİYONU ÖRNEĞİ

Elif ÖZTOP

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi

elif.oztop@bilkent.edu.tr

Cem Çağatay AKGÜN

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi

cem.akgun@bilkent.edu.tr

ÖZET

Kullanıcıların bilgiyi arama ve kullanma davranışları, yaşanan teknolojik gelişmeler ile değişmeye başlamış ve özellikle Covid-19 pandemisinde bu değişim etkisini artırmıştır. Bu doğrultuda elektronik kaynakların kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Bu durum, içinde bulundukları akademik ortamın bilimsel araştırma ve gelişmeleri desteklemek misyonu olan üniversite kütüphanelerindeki dijital dönüşüm sürecini de hızlandırmış ve kültürel mirası koruma ve aktarma görevi üstlenen kütüphanelerin dijitalleştirme çalışmaları yürütmesini gerekli kılmıştır. Ulusal ve uluslararası çerçevede birçok kütüphane bu gerekliliği fark etmiş, sahip olduğu kaynaklara ilişkin çeşitli dijitalleştirme projeleri yürütmeye başlamıştır. Bu bağlamda, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi de sahip olduğu özel koleksiyonların bir parçası olan Hüseyin Cöntürk Bağış Koleksiyonu'nda yer alan farklı türdeki materyallerin dijitalleştirme çalışmalarına hız kazandırmış ve sürecin etkin yönetimi konusunda çeşitli adımlar atmıştır.

Bu çalışmanın amacı, üniversite kütüphanelerinde yapılacak olan dijitalleştirme projeleri için örnek bir süreci ortaya koymak ve uyulması gereken standartlar ile atılması gereken adımlara açıklık getirmektir. Çalışmada, ilk olarak dijitalleştirme kavramı, standartları ve süreç unsurlarına değinilecek, daha sonra İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan Hüseyin Cöntürk Bağış Koleksiyonu'na yönelik dijitalleştirme çalışmalarına kapsamlı bir şekilde yer verilecektir. Bu çalışmanın sonucunda, literatürde çoğunlukla etik ve açık erişim bağlamında ele alınan dijitalleştirme kavramı ve sürecine teknik perspektiften bakılarak, Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde yürütülecek dijitalleştirme projelerine yol gösterici nitelikte bir çalışma ortaya koymak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleştirme, Bilkent Üniversitesi, DSpace, Hüseyin Cöntürk, MARC21, Dublin Core.

KIRSAL KÜTÜPHANELER AĞI TÜRKİYE

Doktora Öğrencisi, Serap FİDANCI

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı
serap.fidanci@ktb.gov.tr

Yüksek Lisans Öğrencisi, Esmâ BAĞCI

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı
esma.bagci@ktb.gov.tr

ÖZET

Kütüphanelerin bulundukları bölgeleri dönüştürücü etkisi yadsınamayan bir gerçektir. Dünyada kütüphanelerin söz konusu dönüştürücü etkisine katkı sağlamak için hâlihazırda American Library Association (ALA) çatısı altında Küçük ve Kırsal Kütüphaneler Derneği, Kırsal Etki için Ortaklar dahilinde Kırsal Kütüphaneler Ağı ve Kuzey Alberta Barış Kütüphanesi Sistemi başta olmak üzere farklı kurumlar bu alanda çalışmakta iken ülkemizde bu konuda bir çalışma bulunmamaktadır. Bu alanda ülkemizde yapılması planlanan topluluk ağı ile ilgili yapılan anket çalışmasında Kırsal Kütüphaneler Ağı'nın kurulmasının sürdürülebilirlik başta olmak üzere ekonomi, tarım, iklim, toplum, gelişmişlik ve iletişim alanlarında faydalı olacağı aynı zamanda bu ağın kütüphaneciler için eğitim başta olmak üzere anlayış, yardımlaşma, paylaşma ve üretme ihtiyaçlarını karşılayacağı beklentisi saptanmıştır. Kırsal Kütüphaneler Ağı ülkemizde kırsal alanda çalışan kütüphanelere ilişkin kırsal kalkınma ve kütüphane alanını güçlendirecek bir model önerisi olarak kurgulanmıştır. Bu model kırsal topluluklardaki eğitim fırsatlarını geliştirmek için kırsal kütüphanelerde çalışan uzmanların fikirlerini,

deneyimlerini ve pratik önerilerini paylaşma fırsatı sunarken bilgi ve becerilerini destekleyecek imkânlar sağlamayı hedefleyen bir bağı temsil etmektedir. Didaktik bir öğrenme modeline alternatif olarak kütüphaneler için oluşturulacak topluluk ağı modelinde şefsiz orkestra hareketinden referansla dağıtılmış liderlik kavramını benimseyen, iş birliğinin aktif umuduyla hareket eden, hem tematik hem de kesişimsel alanlarda faaliyetleri destekleyen sosyokrotik bir yapı oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Kütüphaneler Ağı, Kalkınma, Topluluk, Sürdürülebilirlik.

AKADEMİK KÜTÜPHANE KONSORSİYUMLARINDA YENİ EĞİLİMLER: TÜRKİYE’DEKİ DURUM

Öğr. Gör. H. Gül BOZKURT

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

gulbozkurt@adu.edu.tr

ÖZET

21. yy bilgi çağında, bilginin yanında iletişim teknolojileri de artmış ve yaygınlaşmıştır. Gelişen bilgi teknolojileri sayesinde, küresel ölçekte ülkeler birbirlerine yakınlaşmış, bilgi ve bilişim sayesinde kıtalar arası mesafeler ortadan kalkmıştır. Bununla birlikte, artan dünya nüfusu karşısında, her türlü kaynak kısıtlı hale gelmeye başlamıştır. Ülkeler, gücü ellerinde bulundurabilmek için daha çok üretmeye ve ürettiklerini pazarlamaya, tüm zamanlardan daha fazla ihtiyaç duyar hale gelmişlerdir. Yaşamakta olduğumuz bilgi çağında ise bilgiyi elinde bulunduran, var olan bilgiyle yeni bilgi üretebilen, bilgiyi pazarlayabilen ülkeler daha çok gelişmiş duruma gelirken bilgiye ulaşamayan dolayısıyla yeni bilgiler üretemeyen nihayetinde bilgiyi kullanmayan toplumlar ise daha geride kalmıştır. Günümüzde bilgi açısından yaşanmakta olan bu rekabet ve fırsat eşitsizliği karşısında, bilgi ve bilimin üretildiği yerlerin başında gelen üniversiteler ve onun organik bir parçası olan akademik kütüphaneler bir nebze de olsa direnç gösterebilmiştir. En gelişmiş üniversite kütüphaneleri için dahi artan bilgi kaynaklarının tamamına sahip olmak imkânsızdır.

Bunun karşısında üniversite kütüphaneleri, daha ekonomik yollarla daha çok bilgi kaynağına sahip olabilmek ve araştırmacıları için fırsat eşitliği yaratabilmek adına çözüm önerileri aramıştır. Akademik kütüphane konsorsiyumları da bu çözüm arayışı sonuçlarından bir tanesidir. Bu çalışmada Türkiye’de mevcut akademik kütüphane konsorsiyumlarına, iş birliklerine değinilecek ve dünyada kütüphane konsorsiyumlarının ne yönde eğilim gösterdiği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Kütüphane Konsorsiyumları, Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS), Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı (EKUAL).

SANAT KÜTÜPHANELERİ VE SANAT KÜTÜPHANECİLİĞİ BAĞLAMINDA IFLA “ART LIBRARIES SECTION” VE ALA “ART LIBRARIES SOCIETY OF NORTH AMERICA” (ARLIS/NA)

Doç. Dr. Burcu UMUT ZAN

Çankırı Karatekin Üniversitesi

burcumut@gmail.com

Neslihan AKA

Fırat Üniversitesi

naka@firat.edu.tr

ÖZET

Kütüphane profesyonelleri yenilikçi bir anlayış benimseyerek ve kütüphane hizmetlerini daha iyi hale getirerek değişen kullanıcı beklentilerini karşılamalı ve kullanıcı memnuniyetini önemsemelidir. Son dönemde yaşanan bilgi patlaması, doğru ve güvenilir bilgiye erişimde kullanıcıları zorlamaktadır. Bu noktada daha nitelikli kütüphane hizmetinin verilmesi, spesifik alandaki kullanıcı gruplarının doğru bilgi kaynağına erişiminin sağlanmasında konu uzmanlıklarının önemli olduğu düşünülmektedir. Son dönemlerde bazı özel uzmanlık alanlarının konu uzmanlığı bağlamına ele alındığı görülmektedir. “Sanat kütüphaneciliği” de gerek koleksiyonu gerekse kullanıcı kitlesi bağlamında konu uzmanlığı kategorisinde değerlendirilmesi gereken konu başlıklarından biridir. Özellikle üniversitelerin güzel sanatlar, mimarlık, resim, müzik vb. pek çok sanat alanında bölümleri mevcut ve

dolayısıyla üniversite kütüphanelerinin de sanat kütüphaneciliği konusunda ileri bir seviyeye taşınması tüm paydaşlar açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu noktada, sanat alanındaki özel kullanıcı gruplarının bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumlu olan sanat kütüphanecilerinin (konu uzmanlarının) bu spesifik alanda mesleki iş birliği yaparak yenilikleri takip etmesi, mesleki açıdan büyük bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu'nun (IFLA) yaklaşık 80 çalışma birimi arasında yer alan "Art Libraries Section" çalışma grubu ile Kuzey Amerika Sanat Kütüphaneleri Derneği'nin (Art Libraries Society of North America: ARLIS/NA) önemini, amaçlarını, faaliyetlerini ve sanat kütüphanecilerine ve kütüphanelere sağladığı katkıları ele almaktır. Bu iki oluşum ile mesleki eğitime katılım ve sanat kütüphanecileri, mimarlar, sanatçılar, küratörler, görsel sanatlarla ilgilenen kişiler vb. bir arada barındıran dernek ve çalışma gruplarının kütüphanelere yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada betimleme yönteminden yararlanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak kaynak tarama ve doküman incelemesi yapılmıştır. Sanat kütüphaneleri ile ilgili adı geçen web sayfaları da incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Kütüphaneleri, Sanat Kütüphaneciliği, Mesleki Dernekler, Mesleki Gelişim, ALA ve IFLA.

HALK KÜTÜPHANESİ HİZMETLERİNE FARKLI BİR BAKIŞ: KÜTÜPHANEDE ETKİNLİKLER VAR

Oğuz KURU

Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi

mc_kuru@hotmail.com

ÖZET

Halk kütüphaneleri bireylerin basılı, görsel ve işitsel kaynaklara erişimini sağlayan kurumlar olmaktan ziyade sunduğu bilgi kaynaklarıyla beraber toplumun sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimine katkı sunan öncü kuruluşlardır. Bünyesinde yer alan personel niteliği ve niceliği ile son yıllarda klasik misyonlarının dışında farklı hizmetler sunan halk kütüphanelerinde yapılan faaliyetler, merkezi yönetimin de dikkatini çekerek toplum ve devlet gözünde farklı bir konuma evrilmesine sebep olmuştur. Halk kütüphanelerindeki bu değişim ve dönüşüm hareketi sadece belli bir coğrafya ile sınırlı kalmayıp Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yayılım göstermektedir. Halk kütüphaneleri özellikle teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan dijital çağda; kültürel, sanatsal, edebi ve birçok disiplinde etkinlikler düzenleyerek "Kütüphanede Hayat Var" mottosunu benimsemeye başlamıştır. Bu, halk kütüphanelerinin günümüz koşullarında ayakta kalması için önemli bir mihenk taşı oluşturmaktadır. Bu çalışmada halk kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin pozitif yansımalarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada betimleme yöntemi ve gözlem tekniğinden yararlanılmıştır.

Araştırmada, "Kütüphane Hizmetlerinde Etkinliklerin Önemi Nedir?" ve "Yeni Yüzyılda Kütüphanecilik Hizmetlerinde Neler Beklenmektedir?" sorularına cevaplar aranmıştır. Araştırmanın sonunda kütüphane etkinliklerinin pozitif yansımaları değerlendirilerek ülkemizde bulunan halk kütüphanelerindeki etkinliklerin yaygınlaşmaya başladığı bulgusuna varılması beklenmektedir. Günümüzde ve yeni yüzyılda halk kütüphanelerinin klasik misyonlarıyla varlığını sürdürmesi pek olası gözükmemektedir. Gerçekleştirilen etkinliklerin halk kütüphanelerinin hizmet kalitesi, çeşitliliği ve kullanımındaki pozitif yönlü artış eğilimi araştırmanın sonucunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk Kütüphaneleri, Kütüphanecilik Hizmetleri, Kütüphane Etkinlikleri.

DEĞİŞEN KÜTÜPHANECİLİK HİZMETLERİ: ETKİNLİK KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASINA YÖNELİK ADIMLAR

Kübra ARDIÇ

Bitlis Adilcevaz İlçe Halk Kütüphanesi

kubra.ardic@ktb.gov.tr

ÖZET

Değişen toplumsal dinamikler ve teknolojik gelişmeler, kütüphaneleri geleneksel rolünün ötesine taşıyarak nitelikli etkinlik kültürü kavramını ortaya çıkarmıştır. Çalışma, kütüphanelerde gerçekleştirilen etkinliklerin nasıl nitelikli bir şekilde planlanabileceğini ele almaktadır. Geleneksel olarak sadece kitap depoları olarak görülen kütüphaneler, artık topluluk merkezleri haline gelmiştir. Bu nedenle, çeşitli kesimlerden bireyleri etkilemek ve çekebilmek adına etkinlikler kritik bir rol oynamaktadır. Nitelikli etkinlik planlaması, kütüphanelerin toplumun ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunmasını sağlar. Din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin toplumun her kesimine eşit bir şekilde hizmet vererek kapsayıcı bir görev üstlenen kütüphanelerde ilk adım olarak, topluluğun ilgi alanları ve gereksinimleri anlaşılmalı, bu doğrultuda etkinlikler planlanmalıdır. Bu sayede, okuma grupları, seminerler, atölye çalışmaları ve sanatsal etkinlikler gibi çeşitli programlarla her yaş grubundan katılımcılar hedef alınabilir. Teknolojinin sağladığı olanaklar da etkinlik planlamasında dikkate alınmalıdır. Sanal etkinlikler ve çevrim içi seminerler, coğrafi sınırları aşarak daha geniş bir katılımcı kitlesine ulaşma imkânı sunar. Aynı zamanda, kütüphaneler dijital platformlarda da içerik üreterek ve

paylaşarak etkinlik yelpazesini zenginleştirebilir. Nitelikli etkinlik planlaması, aynı zamanda değerlendirme sürecini de içermelidir. Katılımcıların geri bildirimleri toplanarak gelecekteki etkinlikler için iyileştirme sağlanabilir. Bu süreç, kütüphanelerin toplumun beklentilerine daha iyi yanıt vermesini ve sürdürülebilir etkiler yaratmasını destekler nitelikte olmalıdır. Sonuç olarak, değişen kütüphanecilik hizmetleri nitelikli etkinlik planlamasını gerektirir. Etkinliklerin toplumun ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması, çeşitlilik gözetilmesi ve teknolojiden yararlanılması, kütüphanelerin toplumsal etkisini artırmada kritik bir rol oynar. Bu yöntemlerle kütüphaneler, bilgi merkezlerinin ötesine geçerek toplumun dinamiklerine uygun hizmetler sunmaya devam edebilirler.

Anahtar Kelimeler: Halk kütüphaneleri, Hizmet Anlayışı, Etkinlik Planlaması.

KİŞİSEL GELİŞİM ALANI OLARAK KÜTÜPHANELER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yıldız AKGÜL

Türkçe Öğretmeni (MEB), İstanbul Aydın Üniversitesi Yüksek Lisans
Öğrencisi

yildizakgul@stu.aydin.edu.tr

ÖZET

21. yüzyılda insanların, kütüphanelerin ne olduğunu ve amacını doğru algılayabilmesi önemlidir. Çünkü insanların kütüphanelere ilişkin farkındalıkları kütüphaneleri kullanma sıklığını da beraberinde getirmektedir. Kütüphanelerin yaşamı dönüştüren bilgi ortamları da olduğu gerçeği tartışmasızdır. Bu araştırmada Türk ve dünya edebiyatında yer edinmiş yazarların kütüphanelere olan yönelimleri incelenerek bu yazarların öncülüğünde kütüphanelerin bir kişisel gelişim alanı olarak da değerlendirilebileceğine dair farkındalık geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamındaki inceleme için Türk ve dünya edebiyatından bazı yazarların biyografileri, röportajları ve eserleri gözden geçirilmiş, sorgulanmış ve bunların analizi yapılmıştır. Betimsel bir nitelik taşıyan araştırmada doküman incelemesine başvurulmuştur. İncelenmesi düşünülen yazarlar, kendilerini kütüphaneler aracılığıyla geliştiren yazarlar örnekleminin içerisinde seçilmiştir. Çalışmanın örneklemini oluşturan dört yazarın seçilme nedeni, eğitimlerini bir okulda gerçekleştirememeleri veya eğitimlerine bir okulda devam edememeleri ve bu sebepten kütüphaneleri eğitim alanı (kişisel gelişim alanı) olarak değerlendirmeleridir.

Birincil kaynağı yazarların biyografileri, röportajları ve söylemleri olan bu çalışmada yer alan yazarların eserlerini ve kimliklerini oluşturmada kütüphane yönelimleri göz önüne alınarak bazı tespitlere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kütüphane, Eğitim, Öz Eğitim, Otodidakt, Edebiyat.

KÜTÜPHANELERİN KAPSAYICI HİZMETLER MODELİ: ÇADIR KENT KÜTÜPHANELER

İdil AYHAN

Niğde İl Halk Kütüphanesi

idal.ayhan@ktb.gov.tr

ÖZET

Kütüphaneler, bilgiye erişim ve öğrenme imkanlarının demokratik bir şekilde sunulduğu, eşitlik, kapsayıcılık ve çeşitliliğin desteklendiği önemli kurumlardır. Bu mekânlar, toplumun farklı kesimlerine adil bir biçimde hizmet vererek bilgiye ulaşımı engelleri ortadan kaldırır. Eşitlik ilkesi, kütüphanelerde her bireyin sosyal, ekonomik veya kültürel durumundan bağımsız olarak bilgi kaynaklarına erişimini sağlar. Bu sayede dezavantajlı grupların bilgi yoksunluğu azalır. Kütüphaneler, eşitlik, kapsayıcılık ve çeşitliliği sağlayarak toplumsal bağlamda olumlu değişiklikler yaratma potansiyeline sahiptir. Bu kurumlar, bilgiye erişimi teşvik ederek eğitim fırsatları sunar ve bireylerin kişisel gelişimini destekler. Aynı zamanda, farklı bakış açılarını keşfetme imkanı sağlayarak hoşgörü ve anlayışın gelişimine katkıda bulunur. Bu nedenle, kütüphaneler sadece bilgi deposu olmanın ötesine geçerek toplumsal dönüşümün önemli bir aracı haline gelir. Ülkemizde yaşanan 6 Şubat depreminden kısa bir süre sonra kütüphaneciliğe yeni bir bakış açısı kazandırılarak yaşamdan ve yaşam içindeki ihtiyaçlardan eksik kalan insanlara eşitlik ve kapsayıcılık ilkesi ile hizmet götürülmüştür.

Bu hizmetler deprem bölgesindeki halk için hem rehabilite edici hem de travma sonrası hayata dönme noktasında destek sağlamıştır. Çadır kentlerde hizmet veren kütüphaneler kriz zamanındaki iş birliğini güçlendirmiş ve bütüncül bir anlayışla bölgede depremde etkilenen insanlara destek olmuştur. Sonuç olarak, kütüphanelerin eşitlik, kapsayıcılık ve çeşitlilik için sunduğu fırsatlar toplumsal ilerlemenin temelini oluşturur. Bu değerler, bilgiye erişim hakkının herkes için korunduğu, herkesin kendini ifade ettiği ve farklılıkların zenginlik olarak kabul edildiği bir toplumun inşasına katkıda bulunur. Kütüphaneler, bu amaçları gerçekleştirmede önemli bir rol oynar ve toplumun her kesiminin faydalandığı alanlar olarak varlıklarını sürdürürler.

Anahtar Kelimeler: Kütüphaneler, Çadır Kentler, Eşitlik, Kapsayıcılık, Çeşitlilik.

SOSYAL MEDYADA KÜTÜPHANECİLER NEDEN YER ALMALI? BOOKSTAGRAM-BOOKTUBE MU/LIBRARYSTAGRAM-LIBRARYTUBE MU?

Selma YILDIRAN ATCI

Karacaoğlan İl Halk Kütüphanesi

selmaatci@hotmail.com

ÖZET

İnternete bağlanan her birey, dünya çapındaki ağa (www - World Wide Web) entegre olarak, milyarlarca insanla aynı ortamı paylaşma ve teorik olarak milyarlarca insana erişme imkânına sahiptir. Bu noktada, sosyal medya, en basit ve etkili yöntemler arasında yer almaktadır. Hızla büyüyen sosyal medya, aynı düşünen ve ortak ilgi alanlarına sahip bireyleri bir araya getirerek, kimlik kazandırma, varlık gösterme/gizleme, ilişki kurma, iletişim kurma, ün kazanma ve gruplaşma (gruba katılma/grup kurma) gibi olanaklar sunmaktadır. Bu kapsamda "fenomen" kavramı ortaya çıkmıştır. Sosyal medya ünlüleri” olarak da literatürde geçen fenomenler, takipçileri tarafından ilgi gören fikir liderleridir. Sosyal medya fenomenleri, fikir liderlerine dönüşerek markaları, ürünleri ve tüketicileri etkileme potansiyeline sahiptirler; bu nedenle onlara aynı zamanda "influencer" (nüfuzlu kişi/etkileyici) denmektedir. Fenomenler tarafından özellikle YouTube, Facebook ve Instagram sosyal medya platformları yaygın olarak kullanılmaktadır.

Makyaj videolarından yemek pişirme videolarına, moda, oyun, eğitim, gezi gibi akla gelebilecek her konuda içerik üreten ve paylaşan fenomenler artık kitap ve kitaba dair paylaşımlara da yer vermektedirler.

Bu çalışmada, son zamanlarda YouTube ve Instagram platformlarında ortaya çıkan ve hızla artan sayıda olan dijital çağın yeni kitap platformları olarak kabul edilen 61 Bookstagram ve 5 Booktube hesabı/kanalı ile 'Bookstagrammer' ve 'Booktuber' olarak adlandırılan fenomenler incelenmiştir. Çalışmada, paylaşılan içeriklerin nitelikleri, mesleki yetkinlikleri ve takipçilerin neden bu fenomenleri takip etme ihtiyacı hissettikleri sorularına yanıt aranmaktadır. Aynı zamanda, kütüphanecilerin bu konuya neden ilgi göstermeleri gerektiği ve bu konuda daha aktif olmalarının gerekliliği anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kütüphanecilik, Fenomenler, Bookstagram, Booktube, Kitap Platformları.

POSTER ÇALIŞMALARI

POSTER ÇALIŞMASI 1: BİLGİ MERKEZLERİNDE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ GERÇEKLİK

BİLGİ MERKEZLERİNDE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ GERÇEKLİK

Uzm. Pınar Demirtaş – Uzm. Bahar Ünal– Uzm. Özcan Kılıç

Artırılmış gerçeklik (AR) ses, video, grafik veya GPS verileri gibi bilgisayar tarafından üretilip duyuşal girdi ile artırılıp canlandırılan elemanların fiziksel, gerçek dünya ortamıyla birleştirilmesiyle oluşturulan yeni bir algı ortamının canlı doğrudan ya da dolaylı bir görünümüdür.

Sanal gerçeklik tamamen hayal ürünü olan sanal bir dünya ken, **artırılmış gerçeklik** gerçek hayattan nesnelerin zenginleştirilmiş hallerini içerir.

Bilgi merkezlerinde artırılmış gerçeklik:

- Kent arşivleri
- Müzeler
- Araştırma kütüphaneleri
- Halk kütüphaneleri
- Bilgilendirme ve eğlence amaçlı mekanlar
- Üniversite kütüphaneleri (projeler, tez sunumları vb.)

Uygulanabilirlik:

- ✓ Bütçe
- ✓ Teknik alt yapı
- ✓ Ekipman
- ✓ Alanında deneyimli personel
- ✓ Uygun alan ve mekan
- ✓ Kullanıcı eğitimi

Hikayelerin ve romanların 3 boyutlu gösterilmesi

İlüzyon Müzesi'nde artırılmış gerçeklik uygulaması

Uzay teknolojilerinde ve Coğrafi bilimde artırılmış gerçeklik uygulamaları

Mardin Büyükşehir Belediyesi Bilgi Kültür ve Tanıtım Merkezi

Tıp ve Sağlık Bilimlerinde artırılmış gerçeklik uygulamaları

- Özbe, F. (2020). İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Artırılmış Gerçeklik Uygulaması: Başarı ve Motivasyona Etkisi, Kastamonu Education Journal, 1688-1679
<https://dijitalmedyayecocuk.bilgi.edu.tr> (Erişim Tarihi: 07.09.2023)
<https://educathub.com/wp-content/uploads/2020/03/artirilmis-gerceklik-kapak-blog.jpg>
<https://www.ifla.org/news/augmented-reality-in-libraries/>

POSTER ÇALIŞMASI 3: YAKIN GELECEĞİN ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ HİZMETLERİ VE ÇOCUK GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ

YAKIN GELECEĞİN ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ HİZMETLERİ VE ÇOCUK GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ

Sinan GÜNEŞ
Kırıkkale Üniversitesi
Çocuk Gelişimi

ÖZET

Geçmişten günümüze kadar olan süreçte insanlığın bilgiye ulaşmasındaki yegâne kurumlar kütüphaneler olmuştur. Günümüzden geleceğe adım atarken de bilgiye erişimin merkezleri hiç şüphesiz kütüphaneler olmaya devam edecektir. Bilgi üretimi günden güne artmaya devam ederken bir yandan da onu kullanmayı bilen nesilleri inşa etme görevi de kütüphanelerin sorumluluğundadır. Bu kütüphane türlerinden biri de çocuk kütüphaneleridir. Hiç kuşkusuz çocuklara yapılacak her türlü yatırım bilgi toplumunun da inşasına katkı sağlayacaktır.

GİRİŞ

21.yüzyıl itibarıyla gelişen teknolojiye bağlı olarak «Bilgi Toplumu» kavramının daha çok önemi kazanması gelişmiş toplumların çocuklara yaptığı yatırımları da artırmıştır. Çocuklara yapılan yatırımların en başında eğitim niteliği ve çocuk kütüphanelerinin olduğu gözlenmektedir. Gelişmiş toplumlar gelecek yılların bilgi toplumunu oluşturan yetiştirenler önce çocuklara eğilmiş, onların ilgi ve ihtiyaçlarına göre de gelişim süreçlerini destekleyici bilgi merkezleri oluşturmaya başlamıştır. Henüz 2000'li yılları başları ve günümüz itibarıyla çocukların her türlü gelişimini desteklemek için öne çıkan kurum çocuk kütüphaneleri olmuştur. Birçok dünya ülkesi yeni teknolojilerin kullanımının öğrenilmesi, dijital becerilerin artırılması ve ileriyeye dönük bilgi üretimi için çocuk kütüphanelerinde vizyoner dönüşümler gerçekleştirmektedir. Bilgi toplumu oluşturmamın ilk basamağının eğitimden geçtiği savulsa da çocukların gereksinimlerine göre inşa edilen çocuk kütüphaneleri, onların dünyasına eğitim dışında da seslenebilen mekânlar haline getirilmiştir. Öyle ki günümüz teknolojisinin artık çok küçük yaşlarda kullanıldığı görülmekte, bu teknolojilerin doğru ve etkin kullanımı noktasında ebeveynler ve okullar kadar çocuk kütüphaneleri de sorumludur. Bu açıdan bakıldığında son derece hızlı ilerleyen dijital teknolojiler kütüphanelerin de dönüşmesine fırsat sağlamıştır. Dünya ve ülkemiz çocuk kütüphaneleri içerisinde bebek kütüphaneleri de eklenmiş, yeni bilgi teknolojileri ile karşılaşmanın yaşı anne karnından doğduğu zamana kadar innmiştir. Çocukların bilgiyi çok daha hızlı öğrenebildiği, onu kullanma noktasındaki becerileri çocuk kütüphanelerindeki yeni teknolojik gelişim süreçleriyle daha da çeşitlenmiştir. Buna göre metaverse uygulamaları, maker, robotik kodlama ve yapay zeka atölyeleri ön plana çıkmıştır. Çok yakın zamanda ise yapay zeka uygulamaları ile çocukların akıllarından geçen bilgi ihtiyaçları saptanabileceği, onların gereksinimlerinin doğru ve hızlı bir şekilde karşılanabileceği alanyazında tartışılmaktadır. Bilgi teknolojilerinin bu denli hızlı seyri çocuklar için birer gelişim alanı görülmektedir. Bu gelişimin sağlanmaya başladığı yer ise insanlığın tartışmaya kapalı olarak gördüğü çocukluk dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda çocuk kütüphanelerindeki dijital uygulama ve içeriklerin gelecek yıllarda daha da artacağı öngörülmektedir.

SONUC

Sonuç olarak; dün bugün ve yarının bilgi toplumlarının bugünün çocuklarından geçtiği gerçeği unutulmamalıdır. Bu gerçeği çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını sapayarak bugünü geleceğe taşımak için çocuk kütüphanelerindeki teknolojik gelişimin niteliğini arttırmak ve sürdürülebilir hale getirmek bilgi toplumuna erişebilmek adına zorunludur.

POSTER ÇALIŞMASI 5: YENİ YÜZYILDA KÜTÜPHANELERİN GELECEĞİ: YAPAY ZEKA

HALİÇ
ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE VE
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

YENİ YÜZYILDA KÜTÜPHANELERİN GELECEĞİ : YAPAY ZEKA

Yeni Yüzyılda Son Yılların Teknolojisi Yapay Zeka, Öğrencilerin Öğrenme Modellerini, Hızlarını Ve Öğrencilerin İlgi Alanlarını Analiz Ederek Kendilerine Özgür Bir Öğrenme Planı Oluşturmayı Sağlar. Kütüphaneler De Bu Öğrenme Planlarının Oluşturulmasında Etkin Bir Rol Oynamaktadır. Her Alanda Kendine Yer Bulmayı Başarabilen Yapay Zekanın Kütüphanelerdeki Rollerini;

Verimlilik Artışı

Hızlı ve Doğru Veri Analizi

Risk Azaltma

7/24
Kullanılabilirlik

Hata Oranlarında
Azalman

Daha Doğru Kararlar

SAKİNEKALAYCI - TULAY AYTEMİZ
Haliç Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

Zaman Tasarrufu

POSTER ÇALIŞMASI 6: DEĞİŞEN DÜNYADA SÜRDÜRÜLEBİLİR KÜTÜPHANE MİMARİSİ

ÜNAK2023 SEMPOZYUMU
"Yeni Yüzyılda Geleceğin Kütüphaneleri"

ATILIM ÜNİVERSİTESİ | **KADRIYE ZAİM KÜTÜPHANESİ**

DEĞİŞEN DÜNYADA SÜRDÜRÜLEBİLİR KÜTÜPHANE MİMARİSİ

UZM. UÇUR KÖSE

DOĞAL AYDINLATMA

TEKNOLOJİK ADAPTASYON

YENİ NESİL KÜTÜPHANE TASARIM İLKELERİ

ESTETİK VE SEMBOLİZM

ESNEKLİK

ÇEŞİTLİLİK

Kütüphaneler, sürdürülebilirliğin sosyal eşitlik boyutunu kullanıcılarına eşit ve ücretsiz olarak bilgi sağlama görevleri ile yerine getirmektedir.

ENERJİ TASARRUFU

YEŞİL MİMARİ FELSEFESİNİN ALTI İLKESİ

BÜTÜNSELLİK

YENİ KAYNAK KULLANIMINI

İKLİM İLE ÇALIŞMAK

KULLANICIYA SAYGI

BÖLGEYE SAYGI

Yeşil ve sürdürülebilir bir kütüphane, çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliği dikkate alan bir kütüphanedir.

• Al Şensoy, S. & Midilli Sarı, R. (2020). Yeni nesil akdamemik kütüphane kavramı ve mimariye yansıması . Turkish Online Journal of Design Art and Communication , 10 (3) , 285-310 .

• Akkaya, M. A. & Yıldırım, Z. (2020). Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik ilişkisi: Genel Bir Değerlendirme . Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi , 8 (1) , 18-46 .